1531/2011

Updated legislation

Up-to-date statute texts including the amendments

Document view settings

☐ Highlight search results

Laki julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista

*Statute version is obsolete and has been archived for historical reasons. **Go to up-to-date version**.*

Language versions

Swedish **Finnish**

Keywords

Julkiset hankinnat, Puolustustarvike

Type of statute

Act

Administrative sector

Ministry of Defence

Date of Issue

29.12.2011

Date of publication

30.12.2011

Entry into force

1.1.2012

Remark

sis. liitteet A–C

ELI identifier

http://data.finlex.fi/eli/sd/2011/1531/ajantasa/2021-12-22/fin Copy ELI link

Original statute published in the Statute Book of Finland

SDK 1531/2011

Pending government proposals

HE 163/2025
HE 21/2026

Text of statute Amendment history

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA
Yhteiset säännökset periaatteista ja soveltamisalasta

1 luku
Tarkoitus ja periaatteet

1 §
Lain tarkoitus

Tällä lailla säädetään valtion ja kuntien viranomaisten sekä muiden hankintayksiköiden velvollisuudesta kilpailuttaa puolustus- ja turvallisuushankintansa sekä näihin hankintoihin sovellettavista periaatteista ja menettelyistä.

Lain tavoitteena on valtion keskeisiä turvallisuusetuja vaarantamatta tehostaa julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden hankintojen tekemistä sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuolisia mahdollisuuksia tarjota tavaroita, palveluita ja rakennusurakointia julkisten puolustus- ja turvallisuushankintojen tarjouskilpailuissa.

Tällä lailla pannaan täytäntöön hankintaviranomaisten ja hankintayksiköiden tekemien rakennusurakoita sekä tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta puolustus- ja turvallisuusalalla ja direktiivien 2004/17/EY ja 2004/18/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/81/EY, jäljempänä *puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivi.*

2 §
Julkisissa puolustus- ja turvallisuushankinnoissa noudatettavat periaatteet

Hankintayksikön on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet, kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia tasapuolisesti ja syrjimättä sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen, jollei Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä *EUT-sopimus*, 346 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaista valtion keskeisistä turvallisuuseduista muuta johdu.

Hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti ja suunnitelmallisesti sekä mahdollisimman tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina ympäristönäkökohdat huomioon ottaen. Hankintatoimintaan liittyvien hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi hankintayksiköt voivat käyttää puitejärjestelyjä sekä tehdä yhteishankintoja tai hyödyntää muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten puolustus- ja turvallisuushankintojen tarjouskilpailuissa.

Jos tarjouskilpailussa ehdokkaana tai tarjoajana on hankintayksikön omistama yhteisö tai laitos taikka toinen hankintayksikkö, sitä on kohdeltava samalla tavoin kuin muita ehdokkaita ja tarjoajia.

3 §
Määritelmät

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitetaan:

1) *hankintasopimuksella* kirjallista sopimusta, joka on tehty yhden tai usean hankintayksikön ja yhden tai usean toimittajan välillä ja jonka tarkoituksena on rakennusurakan toteuttaminen, tavaran hankinta tai palvelun suorittaminen taloudellista vastiketta vastaan;

2) *rakennusurakkasopimuksella* hankintasopimusta, jonka tarkoituksena on jonkin liitteessä C tarkoitettuun toimintaan liittyvän rakennustyön tai rakennusurakan toteuttaminen taikka suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä; rakennusurakkasopimuksella tarkoitetaan myös hankintayksikön asettamia vaatimuksia vastaavan rakennusurakan toteuttamista millä tahansa tavalla; rakennusurakka voi olla talon-, maan- tai vesirakennustöiden muodostama taloudellinen tai tekninen kokonaisuus;

3) *tavarahankintasopimuksella* muuta kuin rakennusurakkaa koskevaa hankintasopimusta; tavarahankintasopimuksen kohteena on tavaroiden osto, leasing, vuokraus tai osamaksulla hankkiminen osto-optioin tai ilman niitä; tavarahankintasopimukseksi katsotaan myös sellainen hankintasopimus, jonka kohteena on tavarahankinnan lisäksi kokoamis- ja asennustöitä;

4) *palveluhankintasopimuksella* muuta kuin rakennusurakkaa tai tavarahankintaa koskevaa sopimusta, jonka kohteena on palvelujen suorittaminen; palveluhankintasopimukseksi katsotaan myös sellainen hankintasopimus, jonka kohteena on palvelujen ohella tavaroita, jos palvelujen arvo on suurempi kuin tavaroiden arvo; lisäksi palveluhankintasopimukseksi katsotaan hankintasopimus, johon palvelujen ohella sisältyy liitteessä C tarkoitettuja rakennustöitä, jos nämä ovat vain liitännäisiä hankinnan pääasialliseen kohteeseen nähden;

5) *alihankintasopimuksella* kirjallista sopimusta, joka on tehty sopimuspuoleksi valitun tarjoajan ja yhden tai usean toimittajan välillä ja jonka tarkoituksena on rakennusurakan toteuttaminen, tavaran hankinta tai palvelun suorittaminen taloudellista vastiketta vastaan;

6) *toimittajalla* luonnollista henkilöä, oikeushenkilöä tai julkista tahoa taikka edellä tarkoitettujen tahojen ryhmittymää, joka tarjoaa markkinoilla tavaroita tai palveluja taikka rakennustyötä tai rakennusurakoita;

7) *ehdokkaalla* toimittajaa, joka on ilmoittanut halukkuutensa osallistua rajoitettuun menettelyyn, neuvottelumenettelyyn taikka kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn;

8) *tarjoajalla* toimittajaa, joka on jättänyt tarjouksen;

9) *rajoitetulla menettelyllä* hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja johon halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua; ainoastaan hankintayksikön valitsemat ehdokkaat voivat tehdä tarjouksen;

10) *neuvottelumenettelyllä* hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja johon halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua; hankintayksikkö neuvottelee hankintasopimuksen ehdoista valitsemiensa toimittajien kanssa;

11) *suorahankinnalla* hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisematta hankintailmoitusta valitsee menettelyyn mukaan yhden tai usean toimittajan, jonka kanssa hankintayksikkö neuvottelee sopimuksen ehdoista;

12) *kilpailullisella neuvottelumenettelyllä* hankintamenettelyä, jossa hankintayksikkö julkaisee hankinnasta hankintailmoituksen ja johon kaikki toimittajat voivat pyytää saada osallistua; hankintayksikkö neuvottelee menettelyyn hyväksyttyjen ehdokkaiden kanssa löytääkseen yhden tai usean ratkaisun, joka vastaa sen tarpeita ja jonka perusteella valittuja ehdokkaita pyydetään tekemään tarjouksensa;

13) *puitejärjestelyllä* yhden tai usean hankintayksikön ja yhden tai usean toimittajan välistä sopimusta, jonka tarkoituksena on vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintasopimuksia koskevat ehdot, kuten hinnat ja suunnitellut määrät;

14) *turvallisuusluokitellulla asiakirjalla* asiakirjaa tai siihen sisältyviä tietoja, joihin lain tai lain nojalla annetun säännöksen perusteella on tehty turvallisuusluokkaa koskeva merkintä;

15) *kriisillä* Suomessa tai toisessa maassa ilmenevää tilannetta, jossa vahinkoa aiheuttavat tapahtumat ovat mittasuhteiltaan selvästi arkielämän vahinkoa aiheuttavia tapahtumia laajempia ja jossa ihmisten elämä ja terveys tai huomattava määrä arvokasta omaisuutta taikka väestön elinmahdollisuuksien kannalta välttämättömät huoltotoimet ovat merkittävästi vaarantuneet tai rajoittuneet; kriisin katsotaan olevan kyseessä myös, kun edellä tarkoitettua vahinkoa aiheuttavan tapahtuman uhkaa on pidettävä välittömänä; aseellisia selkkauksia ja sotia pidetään tätä lakia sovellettaessa kriiseinä;

16) *tutkimuksella ja kehittämisellä* kaikkia toimintoja, jotka koostuvat perustutkimuksesta, soveltavasta tutkimuksesta ja kokeellisesta kehittämisestä ja joissa viimeksi mainittuun voivat sisältyä laitteet, joilla esitellään uuden käsitteen tai uuden tekniikan toimintaa asiaankuuluvassa tai tyypillisessä ympäristössä;

17) *teknisellä eritelmällä* hankinnan kohteena olevan tuotteen, palvelun tai materiaalien ominaisuuksien määrittelyä; tällaisia ominaisuuksia ovat muun muassa laatua tai ympäristönsuojelun tasoa, suunnittelua, vaatimustenmukaisuutta ja käyttöön soveltuvuutta sekä tuotteen käytön arviointia, tuotteen turvallisuutta ja mittoja, myyntinimityksiä, termistöä, tunnuksia, testausta ja testausmenetelmiä, pakkauksen merkitsemisen, etiketöinnin, käyttöohjeiden ja tuotantoprosessien ja menetelmien sekä vaatimuksenmukaisuuden arviointimenetelmiä koskevat vaatimukset; julkisissa rakennusurakoissa teknisin eritelmin määriteltäviä ominaisuuksia ovat lisäksi suunnitteluun, kustannuslaskentaan, testaukseen ja tarkastukseen liittyvät säännöt, työn hyväksymisehdot, rakennusmenetelmät sekä rakennustekniikat ja muut valmiiseen työhön ja materiaaleihin tai niiden osiin liittyvät tekniset edellytykset;

18) *standardilla* tunnustetun standardointielimen toistuvaan tai jatkuvaan käyttöön hyväksymää teknistä määrittelyä, joka on julkaistu standardina ja jonka noudattaminen ei ole pakollista; standardi on:

a) *kansainvälinen*, jolloin se on kansainvälisen standardointijärjestön hyväksymä ja yleisesti saatavilla;

b) *eurooppalainen*, jolloin se on eurooppalaisen standardointielimen hyväksymä ja yleisesti saatavilla;

c) *kansallinen*, jolloin se on kansallisen standardointijärjestön hyväksymä ja yleisesti saatavilla; taikka

d) *puolustusalan*, jolloin sen on hyväksynyt kansainvälinen, alueellinen tai kansallinen standardointielin, joka on erikoistunut laatimaan teknisiä eritelmiä käytettäväksi toistuvasti ja jatkuvasti puolustusalalla, eikä standardin noudattaminen ole pakollista;

19) *eurooppalaisella teknisellä hyväksynnällä* Euroopan unionin jäsenvaltion nimeämän hyväksyntälaitoksen rakennustuotteelle antamaa myönteistä teknistä arviointia tuotteen sopivuudesta tarkoitettuun käyttöön; hyväksyntä perustuu niiden rakennuskohdetta koskevien olennaisten vaatimusten täyttymiseen, joiden pohjalta tuotteelle ominaiset ominaisuudet on määrätty, sekä käyttöolosuhteiden määrittelyyn;

20) *virallisella teknisellä määrittelyllä* teknistä määrittelyä, joka on Euroopan unionin jäsenvaltioiden tunnustama ja joka on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä;

21) *teknisellä viitteellä* mitä tahansa muuta eurooppalaisen standardisointielimen markkinoiden tarpeet huomioon ottavien menettelyjen mukaisesti laatimaa teknistä määrittelyä kuin virallista standardia;

22) *tunnustetulla toimielimellä* testaus- tai kalibrointilaboratorioita ja tarkastus- ja varmentamiselimiä, jotka noudattavat sovellettavia eurooppalaisia standardeja; hankintayksikön on hyväksyttävä myös muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden tunnustettujen toimielinten antamat todistukset;

23) *elinkaarella* kaikkia mahdollisia peräkkäisiä tuotteen vaiheita eli tutkimusta ja kehittämistä, teollista kehittämistä, tuotantoa, korjausta, nykyaikaistamista, muuttamista, ylläpitoa, huoltoa ja huollon järjestämistä, varastointia, kuljetusta, koulutusta, testausta, poistoa ja hävittämistä;

24) *yhteisellä hankintanimikkeistöllä (CPV)* yhteisestä hankintasanastosta (CPV) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2195/2002 tarkoitettua viitenimikkeistöä;

25) ilmaisulla *kirjallinen* sanojen tai numeroiden yhdistelmää, joka voidaan lukea, tuottaa uudelleen ja sen jälkeen antaa tiedoksi; ilmaisu voi sisältää sähköisessä muodossa lähetettyjä ja tallennettuja tietoja;

Mitä tässä laissa säädetään turvallisuusluokitellusta asiakirjasta, sovelletaan myös salassa pidettävään asiakirjaan, jos tähän asiakirjaan sisältyvän salassa pidettävän tiedon oikeudeton paljastuminen tai oikeudeton käyttö voi aiheuttaa haittaa tai vahinkoa salassapitosäännöksessä tarkoitetulle edulle. (9.8.2019/911)

2 luku
Soveltamisala

4 §
Hankintayksiköt

Tässä laissa tarkoitettuja hankintayksiköitä ovat:

1) valtion, kuntien ja kuntayhtymien viranomaiset;

2) valtion liikelaitokset; (8.4.2016/245)

3) julkisoikeudelliset laitokset; *julkisoikeudellisella laitoksella* tarkoitetaan oikeushenkilöä, joka on nimenomaisesti perustettu tyydyttämään sellaisia yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta ja:

a) jota rahoittaa pääasiallisesti 1–3 kohdassa tarkoitettu hankintayksikkö;

b) jonka johto on 1–3 kohdassa tarkoitetun hankintayksikön valvonnan alainen; taikka

c) jonka hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä 1–3 kohdassa tarkoitettu hankintayksikkö nimeää yli puolet; sekä

4) vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016), jäljempänä *erityisalojen hankintalaki*, 5 §:n mukaiset hankintayksiköt. (29.12.2016/1409)

5 §
Puolustus- ja turvallisuushankinnat

Jollei EUT-sopimuksen 36, 51, 52 tai 62 artiklasta muuta johdu, tätä lakia sovelletaan 4 §:ssä tarkoitettujen hankintayksiköiden puolustus- ja turvallisuushankintoihin.

Puolustushankintoja ovat hankinnat, jotka koskevat:

1) puolustustarvikkeita, niiden osia tai osakokonaisuuksia;

2) rakennusurakoita, tavaroita tai palveluita, jotka liittyvät suoraan 1 kohdassa tarkoitettujen tavaroiden johonkin elinkaaren vaiheeseen; taikka

3) rakennusurakoita tai palveluita, joita käytetään erityisesti sotilaallisiin tarkoituksiin.

Turvallisuushankintoja ovat hankinnat, jotka koskevat:

1) tavaroita, jotka on tarkoitettu käytettäväksi turvallisuustarkoituksiin ja joiden hankinnan toteuttamiseksi annetaan, laaditaan tai muutoin käsitellään turvallisuusluokiteltuja asiakirjoja, sekä näiden tavaroiden osia tai osakokonaisuuksia;

2) rakennusurakoita, tavaroita tai palveluita, jotka liittyvät suoraan 1 kohdassa tarkoitettujen tavaroiden johonkin elinkaaren vaiheeseen; taikka

3) rakennusurakoita tai palveluita, jotka on tarkoitettu käytettäväksi turvallisuustarkoituksiin ja joiden hankinnan toteuttamiseksi annetaan, laaditaan tai muutoin käsitellään turvallisuusluokiteltuja asiakirjoja.

Puolustustarvikkeella tarkoitetaan tavaraa, joka on erityisesti suunniteltu tai sovitettu sotilaallisiin tarkoituksiin ja tarkoitettu käytettäväksi aseena, ammuksena tai puolustusmateriaalina.

6 §
Useita toimintoja koskevat hankintasopimukset ja hankintalain soveltaminen

Jos rakennusurakan, tavaran tai palvelun hankinta kuuluu osittain tämän lain soveltamisalaan ja osittain julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016), jäljempänä *hankintalaki*, tai erityisalojen hankintalain soveltamisalaan, eikä hankintaa voida tehdä kuin yhdellä ainoalla sopimuksella, hankinta on tehtävä tämän lain mukaisesti. (29.12.2016/1409)

Jos rakennusurakan, tavaran tai palvelun hankinta kuuluu tämän lain soveltamisalaan vain osittain, mutta johon ei lainkaan sovellettaisi hankintalakia tai erityisalojen hankintalakia, eikä hankintaa voida tehdä kuin yhdellä ainoalla sopimuksella, ei hankintaan sovelleta myöskään tätä lakia lukuun ottamatta tämän lain 85 §:ssä säädettyä hankintaoikaisua ja 104 §:n 2 momentissa säädettyä valituskieltoa.

Hankintaa ei saa toteuttaa yhtenä sopimuksena tämän lain, hankintalain tai erityisalojen hankintalain säännösten soveltamisen välttämiseksi.

Hankintayksikkö voi päättää soveltaa tämän lain soveltamisalaan kuuluvan tavaran, palvelun tai rakennusurakan hankinnassa hankintalakia tämän lain sijasta. Hankintalakia sovelletaan tällöin hankintaan kokonaisuudessaan, hankintayksikön tekemän päätöksen tiedoksiantoon sovelletaan kuitenkin tämän lain 77 §:n 3 momenttia.

7 §
Yleiset poikkeukset lain soveltamisalasta

Tätä lakia ei sovelleta, 85 §:ssä säädettyä hankintaoikaisua ja 104 §:n 2 momentissa säädettyä valituskieltoa lukuun ottamatta:

1) puolustus- ja turvallisuushankintaan, joka on salassa pidettävä tai jossa tämän lain soveltaminen velvoittaisi hankintayksikköä toimittamaan tietoja, joiden julkistaminen on vastoin valtion keskeisiä turvallisuusetuja;

2) viranomaisten väliseen puolustus- ja turvallisuushankintaan;

3) puolustus- ja turvallisuushankintaan, jota koskevat:

a) Suomen ja vähintään yhden Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion välisen kansainvälisen sopimuksen tai järjestelyn mukaiset erityiset menettelysäännöt;

b) joukkojen sijoittamista koskevan kansainvälisen sopimuksen tai järjestelyn mukaiset erityiset menettelysäännöt;

c) kansainvälisen järjestön erityiset menettelysäännöt, kun kansainvälinen järjestö tekee hankintoja omiin tarkoituksiinsa; tai

d) kansainvälisen järjestön erityiset menettelysäännöt, kun hankintayksikön on toteutettava hankinta näiden mukaisesti;

4) puolustus- ja turvallisuushankintaan, joka liittyy vähintään kahden Euroopan talousalueen valtion yhteiseen uutta tuotetta koskevaan tutkimus- ja kehittämishankkeeseen, eikä hankintaan, joka on tehty tämän tuotteen elinkaaren myöhemmissä vaiheissa;

5) hankintaan, joka toteutetaan lähetettäessä joukkoja Euroopan talousalueen ulkopuolelle, kun hankinta on toiminnallisten tarpeiden vuoksi tehtävä sellaisen toimittajan kanssa, joka toimii kyseisellä alueella.

Tätä lakia ei myöskään sovelleta puolustus- ja turvallisuushankintaan:

1) jonka tekee 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu hankintayksikkö, kun hankinnan arvo ei ylitä 12 §:n mukaista EU-kynnysarvoa;

2) joka tehdään sellaisen toiminnon suorittamiseksi, jonka osalta on erityisalojen hankintalain 10 §:n mukaisesti Euroopan komission päätöksellä vahvistettu, että toiminto on suoraan avoin kilpailulle markkinoilla, joille pääsyä ei ole rajoitettu. (29.12.2016/1409)

Jos edellä 1 momentin 4 kohdan mukaiseen tutkimus- ja kehittämishankkeeseen osallistuu vain Euroopan unionin jäsenvaltioita, on tutkimus- ja kehittämishankkeesta ilmoitettava Euroopan komissiolle. Ilmoitus on tehtävä tutkimus- ja kehittämishanketta käynnistettäessä, ja sen tulee sisältää tiedot hankkeen osapuolten välisestä kustannustenjakosopimuksesta, tutkimus- ja kehittämiskulujen osuudesta suhteessa hankkeen kokonaiskustannuksiin sekä, jos hankintoja on suunniteltu tehtävän jäsenvaltioista, niiden osuudet.

8 §
Erityiset poikkeukset lain soveltamisalasta

Tätä lakia ei sovelleta, 85 §:ssä säädettyä hankintaoikaisua ja 104 §:n 2 momentissa säädettyä valituskieltoa lukuun ottamatta, puolustus- ja turvallisuushankintaan, joka liittyy tiedustelutoimintaan.

Tätä lakia ei myöskään sovelleta, 85 §:ssä säädettyä hankintaoikaisua ja 104 §:n 2 momentissa säädettyä valituskieltoa lukuun ottamatta, puolustus- ja turvallisuushankintaan, joka koskee:

1) maan, olemassa olevien rakennusten tai muun kiinteän omaisuuden hankintaa tai vuokrausta käyttämällä mitä tahansa rahoitusmuotoa taikka näihin liittyviä oikeuksia koskevien palveluiden hankintaa;

2) välimies- ja sovittelupalveluja;

3) rahoituspalveluja lukuun ottamatta vakuutuspalveluja;

4) työsopimuksia;

5) tutkimus- ja kehittämispalveluja, paitsi jos niistä saatava hyöty koituu yksinomaan hankintayksikölle sen toiminnassa käytettäväksi ja hankintayksikkö korvaa tutkimus- ja kehittämispalvelun kokonaan.

9 §
Hankinnat hankintayksikön sidosyksiköltä

Tätä lakia ei sovelleta puolustus- ja turvallisuushankintoihin, jotka hankintayksikkö tekee siitä muodollisesti erilliseltä ja päätöksenteon kannalta itsenäiseltä yksiköltä, jos hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa valvoo yksikköä samalla tavoin kuin se valvoo omia toimipaikkojaan ja jos yksikkö harjoittaa pääosaa toiminnastaan niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on.

10 §
Hankinnat yhteishankintayksiköltä

Hankintayksikön, joka hankkii tämän lain soveltamisalaan kuuluvia tavaroita, palveluja tai rakennusurakoita käyttäen yhteishankintayksikköä, katsotaan noudattaneen tätä lakia, jos yhteishankintayksikkö on noudattanut sitä.

Yhteishankintayksiköllä tarkoitetaan hankintayksikköä tai eurooppalaista julkista elintä, joka hankkii hankintayksiköille tavaroita tai palveluja taikka tekee näille tavaroita, palveluja tai rakennusurakoita koskevia hankintasopimuksia tai puitejärjestelyjä.

11 §
Hankintojen varaaminen työkeskuksille

Hankintayksikkö voi rajoittaa tarjouskilpailuun osallistumisen työkeskuksille tai vastaaville yksiköille taikka varata hankinnan toteuttamisen tapahtuvaksi työohjelmien yhteydessä, jos asianomaisten työntekijöiden enemmistö on vammaisia, jotka eivät vammansa luon-

teen tai vakavuuden vuoksi voi harjoittaa ammattitoimintaa tavanomaisissa olosuhteissa. Hankintailmoituksessa on ilmoitettava sopimuksen olevan varattu työkeskuksille tai työohjelmien yhteydessä toteutettavaksi.

3 luku
Kynnysarvot ja hankintalajeihin liittyvät soveltamissäännökset

12 §
EU-kynnysarvot

EU-kynnysarvot, jotka perustuvat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2004/17/EY, 2004/18/EY ja 2009/81/EY muuttamisesta hankintasopimusten tekomenettelyihin sovellettavien kynnysarvojen osalta annettuun komission asetukseen (EU) N:o 1251/2011, ovat:

1) 400 000 euroa tavarahankinnoissa ja palveluhankinnoissa; sekä

2) 5 000 000 euroa rakennusurakoissa.

Euroopan komissio tarkistaa kynnysarvot asetuksella kahden vuoden välein puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivin 68 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti ja julkaisee tarkistetut kynnysarvot Euroopan unionin virallisessa lehdessä, jolloin 1 momentin mukaisten arvojen tilalle tulevat Euroopan komission kulloinkin tekemien tarkistusten mukaiset arvot. Työ- ja elinkeinoministeriön on viivytyksettä ilmoitettava virallisessa lehdessä EU-kynnysarvojen muutoksista Euroopan komission tekemien tarkistusten mukaisesti.

13 §
Kansalliset kynnysarvot

Tätä lakia ei sovelleta, 85 §:ssä säädettyä hankintaoikaisua ja 104 §:n 2 momentissa säädettyä valituskieltoa lukuun ottamatta, seuraaviin puolustus- ja turvallisuushankintoihin:

1) tavara- ja palveluhankintaan, jonka ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa on vähemmän kuin 100 000 euroa;

2) rakennusurakkaan, jonka ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa on vähemmän kuin 500 000 euroa.

14 §
Tavara- ja palveluhankintoihin sekä rakennusurakoihin sovellettavat säännökset

Tätä lakia sovelletaan III osaa lukuun ottamatta 12 §:n 1 momentissa tarkoitetun EU-kynnysarvon ylittävään tavarahankintaan, rakennusurakkaan ja liitteen A palveluhankintaan. Lakia sovelletaan samoin hankittaessa liitteessä A tarkoitettuja palveluja yhdessä liitteessä B tarkoitettujen palvelujen kanssa, jos liitteen A palvelujen arvo on suurempi kuin liitteen B palvelujen arvo ja hankinnan kokonaisarvo ylittää EU-kynnysarvon.

Edellä 12 §:n 1 momentissa tarkoitetun EU-kynnysarvon alittavaan, mutta 13 §:ssä tarkoitetun kansallisen kynnysarvon ylittävään tavarahankintaan, rakennusurakkaan ja liitteen A palveluhankintaan ei sovelleta II osaa.

Liitteen B palveluhankintaan ei sovelleta II osaa. Edellä 12 §:n 1 momentissa tarkoitetun EU-kynnysarvon ylittävään liitteen B palveluhankintaan sovelletaan kuitenkin, mitä säädetään jälki-ilmoitusvelvollisuudesta ja suorahankintojen ilmoittamisesta 28 §:ssä, teknisistä eritelmistä 37 §:ssä, ympäristöominaisuuksia koskevista teknisistä eritelmistä 38 §:ssä ja tarjoajan esittämästä näytöstä 44 §:ssä.

15 §
Eräisiin muihin hankintoihin sovellettavat säännökset

Hankintaan, jossa täyttyvät EUT-sopimuksen 346 artiklan 1 kohdan b alakohdassa asetetut edellytykset ja jonka arvo ylittää 13 §:ssä säädetyn kansallisen kynnysarvon, ei sovelleta II osaa.

Jos rakennusurakan, tavaran tai palvelun hankinta kuuluu tämän lain soveltamisalaan, mutta samalla vain osa hankinnasta täyttää EUT-sopimuksen 346 artiklan 1 kohdan b alakohdassa asetetut edellytykset, eikä hankintaa voida tehdä kuin yhdellä ainoalla sopimuksella, ei siihen sovelleta II osaa.

4 luku
Hankinnan ennakoidun arvon laskeminen

16 §
Hankinnan ennakoidun arvon laskeminen

Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Arvoa laskettaessa on otettava huomioon myös hankinnan mahdolliset vaihtoehtoiset toteuttamistavat ja hankintasopimukseen sisältyvät optio- ja pidennysehdot.

Rakennusurakan ennakoitua arvoa laskettaessa on otettava huomioon urakan arvo sekä sellaisten urakan toteuttamisessa tarpeellisten tavaroiden ennakoitu kokonaisarvo, jotka hankintayksikkö antaa urakoitsijan käyttöön.

Jos hankinta toteutetaan samanaikaisesti erillisinä osina, kaikkien vastaavien osien ennakoitu kokonaisarvo on otettava huomioon hankintasopimuksen ennakoitua arvoa laskettaessa. Jos osien yhteenlaskettu arvo on vähintään sama kuin 12 §:ssä tarkoitettu EU-kynnysarvo tai 13 §:ssä tarkoitettu kansallinen kynnysarvo, jokaisen osan hankinnassa on noudatettava kyseisen kynnysarvon ylittäviä hankintoja koskevia säännöksiä siten kuin 3 luvussa säädetään.

Tavara- ja palveluhankintoihin sisältyviin osiin, joiden ennakoitu arvo on alle 80 000 euroa, sekä rakennusurakoihin sisältyviin osiin, joiden ennakoitu arvo on vähintään 1 miljoona euroa, ei sovelleta tätä lakia, jos tällaisten osien yhteenlaskettu arvo on enintään 20 prosenttia kaikkien osien yhteisarvosta. Jos rakennusurakan osan ennakoitu arvo ylittää 13 §:ssä säädetyn kansallisen kynnysarvon, hankintayksikön on kuitenkin noudatettava tämän lain säännöksiä siten kuin 14 §:n 2 momentissa säädetään.

Ennakoidun arvon on pädettävä silloin, kun hankintayksikkö toimittaa hankintailmoituksen julkaistavaksi tai muuten aloittaa hankintamenettelyn.

17 §
Eräiden palveluhankintojen ennakoidun arvon laskeminen

Hankinnan ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

1) vakuutuspalvelussa maksettavia vakuutusmaksuja ja muita korvauksia;

2) suunnittelua koskevassa palveluhankinnassa maksettavia maksuja, palkkioita ja muita korvauksia.

18 §
Ennakoidun arvon laskeminen sopimuskaudelta

Jos tavarahankintasopimuksen kohteena on leasing, vuokraus tai osamaksulla hankkiminen, sopimuksen ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

1) määräaikaisen, enintään 12 kuukautta voimassa olevan sopimuksen ennakoitua voimassaolon aikaista kokonaisarvoa tai määräaikaista, yli 12 kuukautta voimassa olevan sopimuksen kokonaisarvoa arvioitu jäännösarvo mukaan lukien; taikka

2) toistaiseksi tai määrittelemättömän ajan voimassa olevan sopimuksen ennakoitua kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48.

Säännöllisesti toistuvien tai määräajoin uudistettavien tavara- tai palveluhankintoja koskevien sopimusten ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

1) viimeksi kuluneiden 12 kuukauden tai viimeksi kuluneen varainhoitokauden aikana peräkkäin tehtyjen vastaavien hankintojen yhteisarvoa seuraavan 12 kuukauden aikana tapahtuvat muutokset määrissä tai arvoissa huomioon ottaen; taikka

2) niiden hankintojen ennakoitua yhteisarvoa, jotka tehdään ensimmäistä tavarantoimitusta seuraavien 12 kuukauden aikana, taikka jos kysymys on yli 12 kuukautta voimassa olevasta sopimuksesta, sitä seuraavan varainhoitokauden aikana.

Sellaisissa palveluhankintasopimuksissa, joissa ei ilmoiteta kokonaishintaa, ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

1) määräaikaisissa, enintään 48 kuukautta voimassa olevissa hankintasopimuksissa voimassaolon aikaista ennakoitua kokonaisarvoa; taikka

2) toistaiseksi voimassa olevissa tai yli 48 kuukautta voimassa olevissa hankintasopimuksissa kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48.

Puitejärjestelyssä hankinnan ennakoidun arvon laskennassa on käytettävä kaikkien puitejärjestelyn keston ajaksi suunniteltujen hankintasopimusten ennakoitua kokonaisarvoa.

19 §
Kielto jakaa hankintaa tai yhdistellä hankintoja keinotekoisesti

Hankintaa ei saa jakaa eriin, osittaa tai laskea poikkeuksellisin menetelmin tämän lain säännösten soveltamisen välttämiseksi. Tavarahankintaa tai palveluhankintaa ei myöskään saa liittää rakennusurakkaan tai hankintoja muutoin yhdistellä keinotekoisesti tämän lain säännösten soveltamisen välttämiseksi.

II OSA
EU-kynnysarvon ylittäviä tavarahankintoja, liitteen A mukaisia ensisijaisia palveluhankintoja ja rakennusurakoita koskevat säännökset

5 luku
Hankintamenettelyt

20 §
Hankintamenettelyn valinta

Hankinnoissa käytettävät kilpailuttamismenettelyt määritellään 3 §:n 9–13 kohdassa. Hankinnassa on käytettävä ensisijaisesti rajoitettua menettelyä tai neuvottelumenettelyä. Suorahankintaa, kilpailullista neuvottelumenettelyä ja puitejärjestelyä voidaan käyttää 22–27 §:ssä säädetyin edellytyksin.

Rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä hankintayksikkö voi ennalta rajata niiden ehdokkaiden määrää, jotka kutsutaan tarjousmenettelyyn. Menettelyyn kutsuttavien ehdokkaiden vähimmäismäärä sekä tarvittaessa ehdokkaiden enimmäismäärä on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Tarjoajiksi hyväksyttävät ehdokkaat on valittava noudattamalla hankintailmoituksessa esitettyjä ehdokkaiden soveltuvuutta koskevia vähimmäisvaatimuksia sekä objektiivisia ja syrjimättömiä perusteita.

Ehdokkaita on kutsuttava tarjouskilpailuun hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä todellisen kilpailun varmistamiseksi. Tarjouskilpailuun on kutsuttava rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä vähintään kolme ehdokasta, jollei soveltuvia ehdokkaita ole vähemmän.

Tarjouskilpailuun on kutsuttava vähintään hankintayksikön ennalta vahvistama määrä ehdokkaita. Jos soveltuvia ehdokkaita on vähemmän, hankintayksikkö voi jatkaa hankintamenettelyä pyytämällä soveltuvia ehdokkaita esittämään tarjouksen tai aloittamaan neuvottelut. Tarjouskilpailuun voidaan ottaa vain ne ehdokkaat, jotka täyttävät vähimmäisedellytykset ja jotka ovat tehneet osallistumishakemuksen.

Jos hankintayksikkö katsoo, että sopivia ehdokkaita ei ole riittävästi todellisen kilpailun varmistamiseksi, se voi julkaista uudelleen alkuperäisen hankintailmoituksen ja asettaa uuden määräajan osallistumishakemusten jättämiselle. Tarjouskilpailuun kutsuttavat ehdokkaat on valittava alkuperäisen ja uuden hankintailmoituksen perusteella ilmoittautuneista ehdokkaista. Uuden hankintailmoituksen julkaiseminen ei rajoita hankintayksikön mahdollisuutta keskeyttää hankintamenettely 75 §:ssä säädetyn mukaisesti.

21 §
Neuvottelumenettelyn kulku

Hankintayksikön on neuvoteltava tarjoajien kanssa tarjousten mukauttamiseksi hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä esitettyihin vaatimuksiin. Neuvottelujen tarkoituksena on 57 §:n mukaisen parhaan tarjouksen valinta.

Neuvottelut voivat tapahtua vaiheittain siten, että neuvotteluissa mukana olevien tarjousten määrää rajoitetaan neuvottelujen aikana soveltamalla tarjouksen vertailuperusteita. Edellytyksenä on, että neuvottelujen vaiheittaisuudesta ja neuvotteluissa noudatettavista perusteista on ilmoitettu hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Neuvottelumenettelyn viimeisessä vaiheessa on todellisen kilpailun varmistamiseksi oltava riittävä määrä tarjoajia, jos vaatimukset täyttäviä tarjoajia tai tarjouksia on riittävästi.

Hankintayksikön on kohdeltava ehdokkaita ja tarjoajia neuvotteluissa tasapuolisesti. Hankintayksikkö ei saa antaa tietoja tavalla, joka vaarantaa tarjouskilpailuun osallistuvien tasapuolisen kohtelun.

22 §
Suorahankinta

Hankintayksikkö voi valita suorahankinnan, jos:

1) rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä tai kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä ei ole saatu lainkaan osallistumishakemuksia tai tarjouksia taikka sopivia tarjouksia ja alkuperäisiä tarjouspyynnön ehtoja ei olennaisesti muuteta;

2) rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä tai kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä on saatu tarjouksia, jotka eivät sisällöltään vastaa tarjouspyyntöä, tai jos tarjouksia ei voida 39, 41–43, 46–56, 60 ja 62 §:n mukaan hyväksyä; edellytyksenä on lisäksi, että tarjouspyynnön ehtoja ei olennaisesti muuteta ja suorahankintaan otetaan mukaan kaikki ne tarjoajat, jotka täyttävät 46–54 §:n mukaisesti asetetut vähimmäisvaatimukset ja jotka ovat edeltävässä menettelyssä tehneet tarjousmenettelyn muotovaatimusten mukaisen tarjouksen;

3) teknisestä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan;

4) kriisistä johtuvan kiireellisyyden vuoksi ei ole mahdollista noudattaa rajoitetun menettelyn tai neuvottelumenettelyn eikä 30 §:ssä säädetyn nopeutetun menettelyn määräaikoja;

5) sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä, eikä säädettyjä määräaikoja voida noudattaa hankintayksiköstä riippumattomasta, ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi;

6) kyse on ilma- ja meriliikennepalvelun hankinnasta ulkomaille siirretyille tai siirrettäville asevoimille tai turvallisuusjoukoille ja palvelut voidaan hankkia vain sellaisilta toimittajilta, joiden tarjoukset ovat voimassa vain niin lyhyen ajan, ettei ole mahdollista noudattaa säädettyjä määräaikoja;

7) hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta tai tieteellistä tarkoitusta varten eikä kyseessä ole massatuotanto tavaran valmistamisen taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi tai tutkimus- ja kehityskustannusten kattamiseksi;

8) kyseessä on muu kuin 8 §:ssä tarkoitettu tutkimus- ja kehittämispalvelu;

9) hankinta koskee raaka-ainemarkkinoilla noteerattuja ja sieltä hankittavia tavaroita; taikka

10) tavarat hankitaan erityisen edullisesti liiketoimintansa lopettavalta toimittajalta, pesänhoitajalta tai selvittäjältä maksukyvyttömyysmenettelyn, akordin tai vastaavan menettelyn seurauksena.

23 §
Suorahankinta lisätilauksissa

Hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan, kun alkuperäisen toimittajan kanssa tehtävä tavarahankinta on lisätilaus, jonka tarkoituksena on aikaisemman toimituksen tai laitteiston osittainen korvaaminen tai laajentaminen. Edellytyksenä on, että toimittajan vaihtaminen johtaisi teknisiltä ominaisuuksiltaan erilaisen materiaalin hankkimiseen, mikä aiheuttaisi yhteensopimattomuutta tai suhteettoman suuria teknisiä vaikeuksia käytössä ja kunnossapidossa. Tällaisten sopimusten ja uudistettavien sopimusten voimassaoloaika saa olla enintään viisi vuotta, ellei toimitettujen tavaroiden, laitteistojen tai järjestelmien odotettu elinkaari ja toimittajan vaihtumisesta aiheutuvat tekniset ongelmat poikkeuksellisesti edellytä pidempää voimassaoloaikaa.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan, kun kyseessä on alkuperäiseen hankintasopimukseen sisältymätön lisäpalvelu tai lisäurakka, joka hankitaan alkuperäiseltä toimittajalta ja joka on ennalta arvaamattomista syistä osoittautunut välttämättömäksi palvelun tai urakan toteuttamiselle sellaisena kuin se on alun perin määritelty. Edellytyksenä on, että lisäpalvelua tai lisäurakkaa ei voida teknisesti tai taloudellisesti erottaa alkuperäisestä sopimuksesta aiheuttamatta hankintayksikölle huomattavaa haittaa tai, vaikka lisäpalvelu tai lisäurakka voitaisiinkin erottaa alkuperäisen sopimuksen toteuttamisesta, se on ehdottoman välttämätön alkuperäisen sopimuksen loppuunsaattamiseksi. Lisäksi edellytyksenä on, että lisäpalvelujen tai lisäurakoiden kokonaisarvo on enintään 50 prosenttia alkuperäisen hankinnan arvosta.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi tehdä suorahankinnan, kun kyseessä on alkuperäisen toimittajan kanssa tehtävä uusi rakennusurakkasopimus tai palveluhankinta, joka vastaa aikaisemmin rajoitettua menettelyä käyttäen tehtyä rakennusurakkaa tai palveluhankintaa. Edellytyksenä on, että alkuperäistä hankintaa koskevassa hankintailmoituksessa on mainittu mahdollisesta myöhemmästä suorahankinnasta ja että lisäpalvelun tai uuden rakennusurakan ennakoitu arvo on otettu huomioon laskettaessa alkuperäisen sopimuksen kokonaisarvoa. Suorahankinta voidaan tehdä enintään viiden vuoden kuluessa alkuperäisen sopimuksen

tekemisestä, ellei toimitettujen tavaroiden, laitteistojen tai järjestelmien odotettu elinkaari ja toimittajan vaihtumisesta aiheutuvat tekniset ongelmat poikkeuksellisesti edellytä pidempää voimassaoloaikaa.

24 §
Kilpailullinen neuvottelumenettely

Hankintayksikkö voi käyttää kilpailullista neuvottelumenettelyä erityisen monimutkaisessa hankinnassa, jossa:

1) hankintayksikkö ei pysty objektiivisesti ennakolta määrittelemään hankinnan oikeudellisia tai taloudellisia ehtoja taikka teknisiä keino- ja tarpeidensa tai tavoitteidensa toteuttamiseksi 37 §:n 2 momentin 2–4 kohdan mukaisesti; sekä

2) tarjouksen valintaperusteena on kokonaistaloudellinen edullisuus.

Hankintayksikön on kohdeltava ehdokkaita ja tarjoajia menettelyssä tasapuolisesti. Hankintayksikkö ei saa antaa tietoja tavalla, joka vaarantaa tarjouskilpailuun osallistuvien tasapuolisen kohtelun.

Hankintayksikkö ei saa paljastaa tarjouskilpailun aikana muille tarjoajille toisen tarjoajan ehdottamia ratkaisuja tai neuvotteluissa annettuja luottamuksellisia tietoja ilman ehdokkaan tai tarjoajan suostumusta.

Hankintayksikkö voi maksaa kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn osallistuville raha- tai muita palkkioita taikka antaa palkintoja.

25 §
Kilpailullisen neuvottelumenettelyn kulku

Hankintayksikön on määriteltävä hankintailmoituksessa hankintaa koskevat tarpeensa ja vaatimuksensa. Hankintayksikkö voi laatia lisäksi hankinnan tavoitteita ja sisältöä tarkentavan hankekuvauksen.

Hankintayksikkö aloittaa 46–54 §:n mukaisesti valittujen ehdokkaiden kanssa neuvottelun, jonka tarkoituksena on määritellä hankinnan toteuttamista koskeva yksi tai useampi ratkaisuvaihtoehto. Hankintayksikkö voi neuvotella ehdokkaiden kanssa kaikista hankintasopimukseen liittyvistä näkökohdista.

Neuvottelut voivat tapahtua vaiheittain siten, että neuvotteluissa mukana olevien ratkaisujen määrää rajoitetaan neuvottelujen aikana soveltamalla tarjouksen vertailuperusteita. Neuvottelujen vaiheittaisuudesta ja noudatettavista perusteista on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa.

Hankintayksikön on päätettävä neuvottelut, kun se on valinnut ne ratkaisuvaihtoehdot, joilla hankinta voidaan toteuttaa. Neuvottelujen päättymisestä on ilmoitettava osallistujille.

Hankintayksikön on pyydettävä ehdokkailta neuvotteluissa esitettyihin ja määritettyihin ratkaisuihin perustuvat lopulliset tarjoukset. Tarjouksen on oltava tarjouspyynnössä esitettyjen hankkeen kohteen edellyttämien vaatimusten mukainen. Tarjouksia on pyydettävä todellisen kilpailun varmistamiseksi riittävältä määrältä ehdokkaita, jos vaatimukset täyttäviä ehdokkaita tai ratkaisuja on riittävästi.

Tarjouksen valinnassa on sovellettava hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa ilmoitettuja vertailuperusteita. Vertailuperusteiden asettamisesta sekä tarjouksen valinnasta säädetään 57 §:ssä.

Lopullisia tarjouksia voidaan hankintayksikön pyynnöstä täsmentää ja selkeyttää, jos se ei johda tarjousten tai tarjouspyynnön olennaisten tekijöiden muuttumiseen syrjivällä tai kilpailua vääristävällä tavalla. Samoin edellytyksin myös tarjouskilpailun voittanutta tarjousta voidaan täsmentää tai selkeyttää taikka vahvistaa siinä olevia sitoumuksia.

26 §
Puitejärjestely

Hankintayksikön on valittava toimittajat puitejärjestelyyn rajoitetulla menettelyllä tai neuvottelumenettelyllä. Hankintayksikkö voi valita puitejärjestelyn toimittajat tekemällä 22 §:ssä säädetyin edellytyksin suorahankinnan. Puitejärjestelyyn otettavien toimittajien valinnassa on noudatettava, mitä 8 luvussa säädetään. Usean toimittajan kanssa tehtävään puitejärjestelyyn on valittava vähintään kolme toimittajaa, jollei kelpoisuusehdot täyttäviä tarjoajia ja hyväksyttäviä tarjouksia ole vähemmän.

Puitejärjestelyyn perustuvat hankintasopimukset on tehtävä puitejärjestelyn alkuperäisten osapuolten kesken. Puitejärjestelyn ehtoihin ei saa tehdä huomattavia muutoksia sen voimassaoloaikana. Puitejärjestelyä ei saa käyttää kilpailua vääristävällä, rajoittavalla tai estävällä tavalla.

Puitejärjestely voi olla voimassa enintään seitsemän vuotta. Puitejärjestely voi olla poikkeuksellisesti kestoltaan pidempi, jos toimitettujen tavaroiden, laitteistojen tai järjestelmien odotettu elinkaari ja tekniset ongelmat, joita toimittajan vaihtumisesta saattaa aiheutua, sitä edellyttävät.

27 §
Puitejärjestelyyn perustuvat hankinnat

Jos hankintayksikkö on tehnyt puitejärjestelyn yhden toimittajan kanssa, siihen perustuvat hankinnat on tehtävä puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti. Hankintayksikkö voi pyytää toimittajaa tarvittaessa täsmentämään tai täydentämään kirjallisesti tarjoustaan.

Jos hankintayksikkö on tehnyt puitejärjestelyn usean toimittajan kanssa, puitejärjestelyyn perustuvat hankinnat on tehtävä joko puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti ilman kilpailuttamista tai, jos kaikkia ehtoja ei ole järjestelyssä vahvistettu, kilpailuttamalla puitejärjestelyyn otetut toimittajat puitejärjestelyn ja tarvittaessa tarjouspyynnön ehtojen mukaisesti. Tarpeen vaatiessa puitejärjestelyn ehtoja voidaan täsmentää tai selkeyttää.

Hankintayksikön on puitejärjestelyyn perustuvien hankintojen kilpailuttamisessa pyydettävä kirjallinen tarjous niiltä puitejärjestelyyn otetuilta toimittajilta, joilla on edellytykset hankinnan toteuttamiseen. Hankintayksikön on määrättävä tarjousaika, jonka on oltava riittävä ottaen huomioon hankinnan laatu, tarjousten tekemisen edellyttämä aika ja muut vastaavat seikat. Tarjousten sisältö on pidettävä luottamuksellisena tarjouskilpailun päättymiseen saakka. Hankintayksikön on valittava paras tarjous noudattaen tarjouspyynnössä esitettyä tarjouksen valintaperustetta ja vertailuperusteita.

6 luku
Velvollisuus ilmoittaa hankinnoista ja määräajat

28 §
Ilmoitusvelvollisuus

Hankintayksikön on toimitettava julkaistavaksi hankintailmoitus rajoitetulla menettelyllä, neuvottelumenettelyllä tai kilpailullisella neuvottelumenettelyllä toteutettavasta 12 §:n 1 momentin mukaisen EU-kynnysarvon ylittävästä tavarahankinnasta, liitteen A mukaisesta palveluhankinnasta, rakennusurakasta ja puitejärjestelystä. Hankintailmoituksen tulee sisältää osallistumishakemuksen tekemiseksi riittävät tiedot hankinnasta.

Hankintayksikön, joka on tehnyt 12 §:n 1 momentin mukaisen EU-kynnysarvon ylittävää tavarahankintaa, liitteen A mukaista palveluhankintaa tai rakennusurakkaa koskevan hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn, on toimitettava julkaistavaksi jälki-ilmoitus hankintamenettelyn tuloksesta 48 päivän kuluessa hankintasopimuksen tai puitejärjestelyn tekemisestä. Hankintayksikön tulee myös toimittaa julkaistavaksi jälki-ilmoitus 12 §:n 1 momentin mukaisen EU-kynnysarvon ylittävistä liitteen B mukaisista toissijaisista palveluhankinnoista ja 75 §:n mukaisesta hankinnan keskeyttämisestä. Hankinnan keskeyttämistä koskevasta jälki-ilmoituksesta tulee

käydä ilmi keskeyttämisen perusteet. Liitteen B mukaisia toissijaisia palveluhankintoja koskevassa jälki-ilmoituksessa on mainittava, saako ilmoituksen julkaista. Jälki-ilmoitusvelvoite ei koske puitejärjestelyn perusteella tehtäviä yksittäisiä hankintasopimuksia eikä suorahankintoja.

Hankintayksikkö ei saa ilmoittaa jälki-ilmoituksessa tietoja, joiden julkaiseminen on vastoin yleisen edun, ja erityisesti valtion turvallisuusetujen, suojaamiseksi annettuja säännöksiä taikka joiden ilmaiseminen vaarantaa lailla suojattujen liikesalaisuuksien säilymistä taikka haittaa tarjoajien välistä kaupallista ja tervettä kilpailua.

Jos hankintayksikkö aikoo käyttää hyväkseen mahdollisuutta lyhentää säädettyjä tarjousaikoja 31 §:n 2 momentissa säädetyn mukaisesti, hankintayksikön on toimitettava julkaistavaksi ennakkoilmoitus. Ennakkoilmoituksessa on annettava ennakkoilmoituksen tekohetkellä hankintayksikön tiedossa olevat puolustus- ja turvallisuushankintaa koskevat tiedot, jotka vastaavat rajoitetun menettelyn hankintailmoituksen tietoja.

Hankintayksikkö voi toimittaa julkaistavaksi myös suorahankintaa koskevan ilmoituksen.

Hankintaa koskevia ilmoituksia ei ole oikeus julkaista muualla ennen niiden lähettämistä Euroopan unionin virallisten julkaisujen toimistoon eikä muualla julkaistuun ilmoitukseen saa sisältyä sellaisia tietoja, joita ei ole julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Muualla julkaistavassa ilmoituksessa on mainittava päivä, jona hankintailmoitus on lähetetty julkaistavaksi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset ilmoitusvelvoitteista, ilmoitusten lähettämisestä ja lähettämisessä käytettävistä viestintävälineistä, ilmoitusten sisällöstä, julkaisemisesta ja muista ilmoitusvelvollisuuteen liittyvistä seikoista.

29 §
Vähimmäismääräajat ja määräaikojen laskeminen

Hankintamenettelyn määräaikoja asetettaessa on otettava huomioon hankinnan laatu ja monitahoisuus sekä tarjousten laatimisen ja toimittamisen vaatima aika. Määräajat lasketaan sitä päivää seuraavasta päivästä, jona hankintailmoitus on lähetetty julkaistavaksi. Rajoitetussa menettelyssä tarjousaika lasketaan tarjouspyynnön lähettämispäivästä.

Rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä osallistumishakemuksen jättämiselle on varattava vähintään 37 päivää.

Rajoitetussa menettelyssä tarjousajan on oltava vähintään 40 päivää. Neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä tarjousajan on oltava kohtuullinen ottaen huomioon hankinnan laatu, laajuus ja muut siihen liittyvät seikat.

30 §
Nopeutettu menettely

Edellä 29 §:ssä säädettyjä määräaikoja voidaan lyhentää, jos määräaikojen noudattaminen rajoitetussa menettelyssä tai neuvottelumenettelyssä on kiireen vuoksi mahdotonta. Osallistumishakemuksen jättämiselle on kuitenkin varattava vähintään 15 päivää, jollei hankintailmoitusta lähetetä sähköisesti, jolloin osallistumishakemusten jättämiselle on varattava vähintään 10 päivää. Tarjousajan on oltava rajoitetussa menettelyssä vähintään 10 päivää.

31 §
Määräaikojen lyhentäminen

Osallistumishakemusten jättämiselle tarkoitettua määräaikaa voidaan lyhentää rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä seitsemällä päivällä, jos hankintailmoitukset toimitetaan julkaistaviksi sähköisesti.

Tarjousaikaa voidaan lyhentää rajoitetussa menettelyssä vähintään 22 päivään, jos hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi ennakkoilmoituksen vähintään 52 päivää ja enintään 12 kuukautta ennen hankintailmoituksen julkaistavaksi toimittamista.

Tarjousaikaa voidaan lyhentää lisäksi viidellä päivällä rajoitetussa menettelyssä, jos hankintayksikkö asettaa tarjousasiakirjat kokonaisuudessaan hankintailmoituksen julkaisupäivänä sähköisesti saataville sekä mainitsee hankintailmoituksessa Internet-osoitteen, jossa asiakirjat ovat saatavilla.

32 §
Määräaikojen pidentäminen

Tarjousaikaa on pidennettävä siten, että tarjoajat voivat perehtyä tarjousten laatimisessa tarvittaviin tietoihin, jos tarjouspyyntöasiakirjoja tai riittävän ajoissa pyydettyjä lisätietoja ei ole toimitettu säädettyjen määräaikojen kuluessa taikka jos tarjousten tekeminen edellyttää paikalla käyntiä tai tarjouspyyntöön liittyvien asiakirjojen tarkastusta paikan päällä.

7 luku

Tarjouspyyntö ja hankinnan kohteen määritteleminen

33 §
Tarjouspyyntö

Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti ja laadittava niin selväksi, että sen perusteella voidaan antaa yhteismitallisia ja keskenään vertailukelpoisia tarjouksia. Tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa pyydetään toimittajia esittämään kirjallisesti ja määräaikaan mennessä tarjouksensa.

Jos tarjouspyyntö ja hankintailmoitus eroavat sisällöltään, noudatetaan hankintailmoituksessa ilmoitettua.

Hankintayksikkö voi periä kohtuullisen korvauksen tarjouspyyntöasiakirjoista niiden erityisestä laajuudesta, materiaaleista tai vastaavista seikoista aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi.

34 §
Tarjouspyynnön sisältö

Tarjouspyynnössä tai soveltuvin osin hankintailmoituksessa on oltava:

1) hankinnan kohteen määrittely noudattaen, mitä teknisten eritelmien ja vaatimusten esittämisestä 37 ja 38 §:ssä säädetään, sekä hankinnan kohteeseen liittyvät muut laatuvaatimukset;

2) viittaus julkaistuun hankintailmoitukseen;

3) määräaika tarjousten tekemiselle;

4) osoite, johon tarjoukset on toimitettava;

5) kieli tai kielet, joilla tarjoukset on laadittava;

6) ehdokkaiden tai tarjoajien taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä sekä tietoturvallisuutta koskevat samoin kuin muutkin asetettavat vaatimukset sekä luettelo asiakirjoista, jotka ehdokkaan tai tarjoajan on tätä varten toimitettava;

7) alihankintasopimuksia, tietoturvallisuutta ja huoltovarmuutta koskevat vaatimukset;

8) tarjouksen valintaperuste sekä käytettäessä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta tarjouksen vertailuperusteet ja niiden suhteellinen painotus tai kohtuullinen vaihteluväli taikka poikkeuksellisissa tapauksissa vertailuperusteiden tärkeysjärjestys; sekä

9) tarjousten voimassaoloaika.

Tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa on oltava myös muut tiedot, joilla on olennaista merkitystä hankintamenettelyssä ja tarjousten tekemisessä.

35 §
Tarjouspyynnön lähettäminen tai asettaminen ehdokkaiden ja tarjoajien saataville

Tarjouspyyntö lähetetään rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä vain niille ehdokkaille, jotka hankintayksikkö on valinnut tarjousmenettelyyn. Tarjouspyyntö on lähetettävä samanaikaisesti kaikille ehdokkaille.

Hankintayksikön on toimitettava tarjouspyyntöön liittyvät lisätiedot nopeutetussa menettelyssä, rajoitetussa menettelyssä ja neuvottelumenettelyssä vähintään neljä päivää ennen tarjousajan päättymistä, jos lisätiedot on pyydetty riittävän ajoissa.

36 §
Neuvottelukutsu

Neuvottelumenettelyssä ja kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä ehdokkaille esitettävässä neuvottelukutsussa on oltava tarjouspyyntö tai mahdollinen hankekuvaus taikka ilmoitus siitä, mistä mainitut asiakirjat ovat saatavissa, määräaika asiakirjojen pyytämiselle sekä tieto asiakirjoista mahdollisesti perittävän maksun suuruudesta ja maksutavasta.

Neuvottelukutsussa on oltava 34 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot. Kilpailullista neuvottelumenettelyä koskevassa neuvottelukutsussa ei kuitenkaan tarvitse ilmoittaa tarjousaikaa, mutta siinä on ilmoitettava tieto neuvotteluvaiheen alkupäivästä, osoitteesta, jossa neuvottelut tullaan käymään, sekä neuvotteluissa käytettävästä kielestä.

37 §
Hankinnan tekninen määrittely

Hankinnan sisältöä kuvaavat tekniset eritelmät on esitettävä hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Teknisten eritelmien on mahdollistettava tarjoajille yhtäläiset mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuun. Tekniset eritelmät eivät saa perusteettomasti rajoittaa kilpailua julkisissa puolustus- ja turvallisuushankinnoissa.

Tekniset eritelmät on laadittava:

1) viittaamalla etusijajärjestyksessä seuraaviin määrittelyihin, jolloin viittaukseen on lisättävä ilmaisu "tai vastaava":

a) muun kuin puolustusalan suomalainen tai muu kansallinen standardi, jolla saatetaan voimaan eurooppalainen standardi;

b) eurooppalainen tekninen hyväksyntä;

c) muun kuin puolustusalan yhteinen tekninen eritelmä;

d) muu kuin puolustusalan kansallinen standardi, jolla saatetaan voimaan kansainvälinen standardi;

e) muun kuin puolustusalan muu kansainvälinen standardi;

f) muun eurooppalaisten standardointielinten laatima tekninen viittausjärjestelmä, tai jos niitä ei ole muuhun kuin kansalliseen puolustusalan standardiin, kansalliseen tekniseen hyväksyntään tai kansalliseen suunnitteluun, laskentaan ja rakennusurakan toteuttamiseen sekä tuotteiden tuottamiseen liittyvä tekninen eritelmä;

g) muun kuin puolustusalan tekninen eritelmä, joka on lähtöisin toimialalta ja joka on laajalti hyväksytty; tai

h) kansallinen puolustusstandardi ja puolustusmateriaalieritelmä, joka on kyseisen standardin kaltainen;

2) sellaisten suorituskykyä tai toiminnallisia ominaisuuksia koskevien vaatimusten perusteella, jotka ovat riittävän täsmällisiä hankinnan kohteen määrittämiseen ja tarjouksen valintaan;

3) viittaamalla hankinnan kohteen tiettyjen ominaisuuksien osalta 1 kohdan mukaisiin teknisiin määrittelyihin ja tiettyjen ominaisuuksien osalta 2 kohdan mukaisiin vaatimuksiin; taikka

4) suorituskykyä koskevien tai toiminnallisten vaatimusten perusteella viittaamalla 1 kohdan mukaisiin teknisiin määrittelyihin olettaen niiden olevan suorituskykyä tai toiminnallisia ominaisuuksia koskevien vaatimusten mukaisia.

Edellä 2 momentissa säädetystä riippumatta tekniset eritelmät voidaan laatia siten, että niissä otetaan huomioon pakolliset, esimerkiksi tuoteturvallisuuteen liittyvät kansalliset tekniset säännökset tai tekniset vaatimukset, jotka valtion on täytettävä kansainvälisten standardointisopimusten nojalla.

Teknisissä eritelmissä ei saa mainita tiettyä valmistajaa tai tiettyä alkuperää olevia tavaroita. Teknisessä eritelmässä ei myöskään saa viitata tavaramerkkiin, patenttiin, tuotetyyppiin, alkuperään, erityiseen menetelmään tai tuotantoon siten, että viittaus suosii tai syrjii tiettyjä tarjoajia tai tavaroita. Tällainen viittaus on poikkeuksellisesti sallittu vain, jos hankintasopimuksen kohdetta ei ole mahdollista riittävän täsmällisesti ja selvästi kuvata muutoin. Viittaukseen on liitettävä ilmaisu "tai vastaava".

38 §
Ympäristöominaisuuksia koskevat tekniset eritelmät

Edellä 37 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin suorituskykyä ja toiminnallisia ominaisuuksia koskeviin vaatimuksiin voi sisältyä myös ympäristöominaisuuksia koskevia vaatimuksia. Hankintayksikkö voi käyttää vaatimusten esittämiseen eurooppalaisessa, monikansallisessa tai muussa ympäristömerkissä olevia yksityiskohtaisia perusteita tai tarvittaessa niiden osia.

Edellytyksenä ympäristömerkin perusteiden tai niiden osien käyttämiselle on, että:

1) eritelmät soveltuvat hankintasopimuksen kohteena olevien tavaroiden tai palvelujen ominaisuuksien määrittämiseen;

2) merkkiä koskevat vaatimukset kehitetään tieteellisen tiedon pohjalta;

3) kaikki asianomaiset tahot, kuten viranomaiset, kuluttajat, valmistajat, vähittäiskaupan edustajat sekä ympäristöjärjestöt, ovat voineet osallistua merkin laatimiseen; sekä

4) merkki on kaikkien osapuolten saatavilla.

Hankintayksikkö voi ilmoittaa, että tietyllä ympäristömerkillä varustetun tuotteen tai palvelun katsotaan täyttävän ympäristöominaisuuksiin liittyvät vaatimukset. Hankintayksikön on kuitenkin hyväksyttävä myös tarjoajan esittämä muu osoitus, kuten valmistajan tekninen asiakirja tai tunnustetun toimielimen laatima tekninen raportti.

39 §
Vaihtoehtoiset tarjoukset

Hankintayksikön käyttäessä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta se voi hyväksyä vaihtoehtoisia tarjouksia. Edellytyksenä on, että vaihtoehtoisten tarjousten esittäminen on hankintailmoituksessa ilmoitettu sallituksi.

Hankintayksikön on ilmoitettava tarjouspyynnössä vähimmäisvaatimukset, jotka vaihtoehtojen on täytettävä, sekä vaihtoehtojen esittämiselle asetetut erityisvaatimukset. Vaihtoehtoinen tarjous voidaan hyväksyä, jos se täyttää tarjouspyynnössä esitetyt edellä mainitut vaatimukset.

Jos hankintayksikkö on ilmoittanut hyväksyvänsä vaihtoehtoisten tarjousten esittämisen, vaihtoehtoa ei saa hylätä yksinomaan sillä perusteella, että se johtaisi tavarahankinnan sijasta palveluhankintaan tai palveluhankinnan sijasta tavarahankintaan.

40 §

Hankintasopimuksen erityisehdot

Hankintayksikkö voi asettaa hankintasopimuksen toteuttamiselle erityisehtoja, jotka voivat koskea erityisesti tietoturvallisuutta, huoltovarmuutta, alihankintasopimuksia tai ympäristö- ja sosiaalisia näkökohtia, kansainvälisen työjärjestön (ILO) sopimusten noudattamista, työoloja ja työehtoja. Edellytyksenä on, että ehdot ovat syrjimättömiä ja yhteisöoikeuden mukaisia ja että niistä ilmoitetaan hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

41 §
Tietoturvallisuutta koskevat vaatimukset

Jos hankinnan toteuttamiseksi annetaan, laaditaan tai muutoin käsitellään turvallisuusluokiteltuja asiakirjoja, hankintayksikkö voi asettaa tarjoajille tietoturvallisuutta koskevia vaatimuksia, jotka ovat tarpeen viranomaiselle säädettyjen velvoitteiden toteuttamiseksi. Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajalta sitoumuksia ja tietoja, joka osoittavat tarjoajan kyvyn täyttää asetetut tietoturvallisuusvaatimukset. Tietoturvallisuutta koskevista vaatimuksista ja toimitettavista sitoumuksista ja tiedoista on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Tarjoajan toimittamien tietojen ja selvitysten lisäksi hankintayksikkö voi tehdä ja ottaa huomioon omia lisäselvityksiä.

42 §
Huoltovarmuutta koskevat vaatimukset

Jos hankinta sisältää huoltovarmuutta koskevia vaatimuksia, on hankintayksikön määriteltävä ne hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Hankintayksikkö voi vaatia, että tarjous sisältää muun muassa:

1) todistuksen tai asiakirjat, jotka osoittavat hankintayksikköä tyydyttävällä tavalla, että tarjoaja pystyy noudattamaan hankintaan liittyviä tavaroiden vientiä, siirtoa ja kauttakuljetusta koskevia vaatimuksia, mukaan lukien yhdeltä tai useammalta valtiolta saadut tätä koskevat asiakirjat;

2) tarjoajan ilmoituksen kaikista tuotteiden tai palveluiden taikka niiden tulosten luovuttamista, siirtoa taikka käyttöä koskevista rajoituksista, jotka johtuvat vientivalvonnasta tai tietoturvallisuusjärjestelyistä;

3) todistuksen tai asiakirjat, jotka osoittavat, että tarjoaja kykenee toimitusketjun rakenteen ja sijainnin puolesta noudattamaan hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä esitettyjä huoltovarmuutta koskevia vaatimuksia, sekä tarjoajan sitoumuksen, että mahdolliset muutokset toimitusketjussa sopimuksen toteuttamisen aikana eivät haittaa näiden vaatimusten noudattamista;

4) tarjoajan sitoutumisen perustaa tai ylläpitää hankintayksikön kriisitilanteiden lisätarpeiden täyttämiseksi tarvittavaa kapasiteettia erikseen sovittavien ehtojen mukaisesti;

5) tarjoajan kansallisilta viranomaisilta saamat asiakirjat, jotka koskevat kohdan 4 mukaisen vaatimuksen täyttämistä;

6) tarjoajan sitoutumisen toteuttaa hankintasopimuksen kohteena olevien tuotteiden huolto, uudenaikaistaminen tai mukauttaminen;

7) tarjoajan sitoutumisen ilmoittaa hankintayksikölle riittävän aikaisin kaikista sellaisista tarjoajan organisaation, toimitusketjun tai strategian muutoksista, jotka voivat vaikuttaa tarjoajan velvoitteisiin hankintayksikköä kohtaan;

8) tarjoajan sitoutumisen toimittaa hankintayksikölle erikseen sovittujen ehtojen mukaisesti kaikki tarvittavat erityisvälineet, mukaan luettuna tekniset piirustukset, luvat ja käyttöohjeet, varaosien, komponenttien, osakokonaisuuksien ja erikoistestivälineiden tuottamiseksi siinä tapauksessa, että tarjoaja ei pysty enää tarjoamaan näitä tuotteita.

Tarjoajaa ei voida vaatia hankkimaan Euroopan unionin jäsenvaltiolta sitoumusta, jolla rajoitettaisiin kyseisen Euroopan unionin jäsenvaltion vapautta soveltaa kansainvälisen oikeuden tai unionin oikeuden mukaisesti sen kansallisia vientiä, tavaroiden siirtoa tai kauttakuljetusta koskevia määräyksiä.

43 §
Verotukseen, ympäristönsuojeluun, työsuojeluun ja työoloja koskeviin säännöksiin liittyvät velvoitteet

Hankintayksikkö voi ilmoittaa tarjouspyynnössä ne viranomaiset, joilta tarjoaja voi saada tietoja verotusta, ympäristönsuojelua, työsuojelua, työoloja tai työehtoja koskeviin säännöksiin liittyvistä velvoitteista. Hankintayksikön on vaadittava tarjoajia ilmoittamaan, että ne ovat tarjousta laatiessaan ottaneet edellä tarkoitetut velvoitteet huomioon.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei vaikuta 58 §:ssä tarkoitettujen hinnaltaan poikkeuksellisen alhaisten tarjousten tarkastamista koskeviin velvoitteisiin.

44 §
Tarjouksen vaatimustenmukaisuuden osoittaminen

Tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa tavaran, palvelun tai rakennusurakan olevan tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukainen. Tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset on suljettava tarjouskilpailusta.

Jos hankintayksikkö on laatinut tekniset eritelmät 37 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisesti ja tarjoaja tarjouksessaan osoittaa hankintayksikköä tyydyttävällä tavalla tarjoamansa tavaran, palvelun tai rakennustyön täyttävän hankintayksikön asettamat vaatimukset, hankintayksikkö ei saa hylätä tarjousta sillä perusteella, että tarjouksen mukainen tavara, palvelu tai rakennustyö ei ole hankintayksikön viittaaman teknisen määrittelyn mukainen. Tarjoaja voi käyttää osoituksena esimerkiksi valmistajan teknisiä asiakirjoja taikka Suomessa tai muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevan tunnustetun toimielimen teknistä raporttia.

Jos hankintayksikkö on laatinut tekniset eritelmät suorituskykyä tai toiminnallisia ominaisuuksia koskevien vaatimusten perusteella, se ei saa hylätä tarjousta sillä perusteella, että tarjous ei ole esitettyjen vaatimusten mukainen, jos tarjottu tavara, palvelu tai rakennustyö on kansallisesti voimaan saatetun eurooppalaisen standardin, eurooppalaisen teknisen hyväksynnän, virallisen teknisen määrittelyn, kansainvälisen standardin tai teknisen viitteen mukainen ja nämä tekniset määrittelyt koskevat tarjouspyynnössä edellytettyjä suorituskykyä tai toiminnallisia ominaisuuksia koskevia vaatimuksia. Tarjoajan on osoitettava tarjouksessaan hankintayksikköä tyydyttävällä tavalla, että standardin mukainen tavara, palvelu tai rakennustyö täyttää hankintayksikön asettamat suorituskykyä ja toiminnallisia ominaisuuksia koskevat vaatimukset. Tarjoaja voi käyttää osoituksena esimerkiksi valmistajan teknisiä asiakirjoja taikka Suomessa tai Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevan tunnustetun toimielimen teknistä raporttia.

45 §
Viestintä

Hankintamenettelyyn liittyvät ilmoitukset ja tietojenvaihto on toimitettava hankintayksikön valinnan mukaan joko kirjeitse, telekopiolla tai sähköisiä välineitä käyttäen. Valittujen viestintävälineiden on oltava yleisesti käytettävissä, eivätkä ne saa rajoittaa toimittajien mahdollisuutta osallistua hankintamenettelyyn.

Tietojen toimittamisessa käytettävien sähköisten välineiden ja niiden teknisten vaatimusten on oltava syrjimättömiä, yleisesti saatavilla ja yhteensopivia yleisesti käytössä olevan tieto- ja viestintäteknologian kanssa. Hankintayksikkö voi edellyttää, että tarjousten ja osallistumishakemusten sähköisten allekirjoitusten tulee täyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009) säädetyt vaatimukset.

Hankintamenettelyyn liittyvässä tiedottamisessa, tietojenvaihdossa ja tietojen tallentamisessa on varmistettava, että tietojen eheys sekä osallistumishakemusten ja tarjousten luottamuksellisuus säilyy. Hankintayksikön on varmistettava, ettei tarjousten tai osallistumishakemusten sisältö paljastu ennen tarjousajan tai osallistumishakemusten esittämisen määräajan päättymistä. Hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa tiedonvaihtoa koskevista mahdollisista vaatimuksista.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset sähköiseen viestintään sovellettavista teknisistä ja muista edellytyksistä.

8 luku
Ehdokkaiden ja tarjoajien valinta sekä tarjouksen valinta

46 §
Ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuuden arviointi

Ehdokas tai tarjoaja on suljettava tarjouskilpailusta, ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuus muuten arvioitava sekä tarjoajat valittava ennen tarjousten vertailua 47–56 §:n mukaisesti. Ehdokas tai tarjoaja voidaan kuitenkin 47 tai 48 §:n mukaisesti sulkea tarjouskilpailusta myöhemminkin tarjouskilpailun aikana hankintayksikön saatua tiedon poissulkemisen perusteesta.

47 §
Eräisiin rikoksiin syyllistyneiden ehdokkaiden ja tarjoajien sulkeminen tarjouskilpailusta

Hankintayksikön on päätöksellään suljettava ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos hankintayksikön tiedossa on, että ehdokas tai tarjoaja taikka sen johtohenkilö tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu jostakin seuraavasta rikoksesta:

1) rikoslain (39/1889) 17 luvun 1 a §:n mukainen osallistuminen järjestäytyneen rikollisjärjestön toimintaan;

2) rikoslain 16 luvun 13 §:n mukainen lahjuksen antaminen, 16 luvun 14 §:n mukainen törkeä lahjuksen antaminen tai 30 luvun 7 §:n mukainen lahjominen elinkeinotoiminnassa;

3) rikoslain 29 luvun 1 §:n mukainen veropetos, 29 luvun 2 §:n mukainen törkeä veropetos, 29 luvun 5 §:n mukainen avustuspetos, 29 luvun 6 §:n mukainen törkeä avustuspetos, 29 luvun 7 §:n mukainen avustuksen väärinkäyttö tai 29 luvun 7 a §:n mukainen törkeä avustuksen väärinkäyttö; (4.6.2021/501)

4) rikoslain 34 a luvun 1 §:n mukainen terroristisessa tarkoituksessa tehty rikos, 34 a luvun 2 §:n mukainen terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen valmistelu, 34 a luvun 3 §:n mukainen terroristiryhmän johtaminen, 34 a luvun 4 §:n mukainen terroristiryhmän toimintaan osallistuminen, 34 a luvun 4 a §:n mukainen koulutuksen antaminen terrorismirikoksen tekemistä varten tai 34 a luvun 4 c §:n mukainen värväys terrorismirikoksen tekemiseen taikka yllytys, avunanto tai yritys edellä mainittuihin rikoksiin; (22.12.2021/1275)

5) rikoslain 32 luvun 6 §:n mukainen rahanpesu, 32 luvun 7 §:n mukainen törkeä rahanpesu tai 34 a luvun 5 §:n mukainen terrorismin rahoittaminen; taikka

6) rikoslain 47 luvun 3 a §:n mukainen kiskonnantapainen työsyrjintä.

Tarjouskilpailusta on suljettava myös 1 momentissa mainitun rikoksen johdosta rikoslain 9 luvussa tarkoitettuun yhteisösakkoon tuomittu ehdokas tai tarjoaja.

Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta ehdokas tai tarjoaja myös muussa valtiossa 1 momentissa mainittua rikosta vastaavasta rikoksesta annetun lainvoimaisen tuomion perusteella. Euroopan unionin jäsenvaltioissa säännökset koskevat seuraavia Euroopan unionin lainsäädännössä mainittuja rikoksia:

1) yhteisestä toiminnasta rikollisjärjestöön osallistumisen kriminalisoinnista Euroopan unionin jäsenvaltioissa annetun neuvoston puitepäätöksen 98/773/YOS 2 artiklan 1 kohdassa määritellyn rikollisjärjestön toimintaan;

2) lahjominen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklan 2 kohdan c alakohdan nojalla sellaisen lahjonnan, jossa on osallisina Euroopan unionin virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, torjumista koskevan 26 päivänä toukokuuta 1997 tehdyn yleissopimuksen 3 artiklassa ja lahjonnan torjumisesta yksityisellä sektorilla tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2003/568/YOS 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa määritellyllä tavalla;

3) yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 26 päivänä heinäkuuta 1995 tehdyn yleissopimuksen 1 artiklassa tarkoitetut petokset;

4) terrorismin torjumisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS 1 artiklassa määritelty terrorismirikos tai 3 artiklassa määritelty terroritoimintaan liittyvä rikos taikka 4 artiklassa tarkoitettu yllyttäminen, avunanto tai yritys; sekä

5) rahanpesu sellaisena kuin se on määritelty rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annetun neuvoston direktiivin 91/308/ETY 1 artiklassa tai terrorismin rahoitus.

Velvollisuudesta sulkea tarjouskilpailusta tässä pykälässä tarkoitetusta rikoksesta tuomittu ehdokas tai tarjoaja voidaan poiketa yleistä etua koskevan pakottavan syyn perusteella tai sillä perusteella, ettei tuomittu henkilö enää työskentele vastuuasemassa tarjouksen tehneessä yrityksessä.

48 §
Muut poissulkemisperusteet

Hankintayksikkö voi päätöksellään sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle ehdokkaan tai tarjoajan:

1) joka on konkurssissa tai purettavana tai keskeyttänyt liiketoimintansa taikka jonka velkoja on vahvistetulla akordilla, saneerausohjelmalla tai muussa vastaavassa lainsäädäntöön perustuvassa menettelyssä järjestelty;

2) jonka konkurssiin asettaminen tai purkaminen taikka muu 1 kohdassa tarkoitettu menettely on vireillä;

3) joka on saanut ammattinsa harjoittamiseen liittyvästä lainvastaisesta teosta, kuten vientivalvontaa koskevan lainsäädännön rikkomisesta, lainvoimaisen tuomion;

4) joka on ammattitoiminnassaan syyllistynyt vakavaan virheeseen, kuten tietoturvallisuutta tai huoltovarmuutta koskevien velvoitteiden rikkomiseen, tai muuhun vastaavaan rikkomukseen aikaisemman hankintasopimuksen yhteydessä ja hankintayksikkö voi näyttää tämän toteen;

5) jonka luotettavuus on todettu siinä määrin riittämättömäksi, että valtion turvallisuudelle aiheutuvaa riskiä ei voida sulkea pois;

6) joka on laiminlyönyt velvollisuutensa maksaa Suomen tai sijoittautumismaansa veroja tai sosiaaliturvamaksuja; taikka

7) joka on syyllistynyt olennaisesti väärien tietojen antamiseen ilmoittaessaan hankintayksikölle tämän luvun soveltamista koskevia tietoja tai laiminlyönyt vaadittavien tietojen antamisen.

Mitä 1 momentin 3 ja 4 kohdassa säädetään ehdokkaasta ja tarjoajasta, sovelletaan myös, kun virheeseen syyllistynyt tai velvollisuuden laiminlyönyt on ehdokkaan tai tarjoajan johtohenkilö tai sen edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö. Poissulkemista koskevassa harkinnassa voidaan ottaa huomioon muun muassa rikkomuksen tai laiminlyönnin vakavuus, yhteys hankinnan kohteeseen, kulunut aika, mahdolliset muut aiheutuneet seuraamukset sekä rikkomukseen tai laiminlyöntiin syyllistyneen mahdolliset korjaavat teot.

49 §
Poissulkemisen edellytysten selvittäminen

Hankintayksikkö voi pyytää ehdokkailta ja tarjoajilta sekä muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimivaltaisilta viranomaisilta asianomaisten säännösten mukaisesti todistuksia ja selvityksiä sen tutkimiseksi, koskeeko ehdokasta tai tarjoajaa 47 tai 48 §:ssä tarkoitettu poissulkemisperuste.

Näytöksi on hyväksyttävä 47 §:n ja 48 §:n 1 momentin 3 kohdan osalta toimittajan sijoittautumismaan toimivaltaisen viranomaisen antama ote rikosrekisteristä. Näytöksi myös 48 §:n 1 momentin 1, 2 ja 6 kohdan osalta on hyväksyttävä toimivaltaisen viranomaisen antama todistus.

Jollei ehdokkaan tai tarjoajan sijoittautumismaassa anneta edellä tarkoitettuja otteita tai todistuksia, niiden sijasta näytöksi on hyväksyttävä ehdokkaan tai tarjoajan edustajan sijoittautumismaan lainsäädännön mukainen valaehtoinen tai vakuutuksella vahvistettu ilmoitus.

50 §
Ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuutta koskevat vaatimukset ja selvitykset

Hankintayksikkö voi esittää ehdokkaiden tai tarjoajien rahoituksellista ja taloudellista tilannetta, teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä, tietoturvallisuutta, huoltovarmuutta sekä laatua koskevia vaatimuksia sekä vaatia ehdokkaita ja tarjoajia esittämään niihin liittyviä selvityksiä.

Vaatimusten ja niiden täyttymisen todistamiseksi pyydettävien selvitysten tulee liittyä ehdokkaan ja tarjoajan edellytyksiin toteuttaa hankinta, ja ne on suhteutettava hankinnan luonteeseen, käyttötarkoitukseen ja laajuuteen. Vaatimuksista ja selvityksistä on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Ehdokkaat tai tarjoajat, jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vähimmäisvaatimuksia, on suljettava tarjouskilpailusta.

Hankintayksikön on hankintailmoituksessa ilmoitettava myös sellaisista objektiivisista ja syrjimättömistä perusteista ja säännöistä, joita se tulee käyttämään rajoitetussa menettelyssä, neuvottelumenettelyssä tai kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä tarjouskilpailuun tai neuvotteluun osallistuvien ehdokkaiden ja tarjoajien valitsemisessa. Hankintayksikön on ilmoitettava myös ehdokkaiden vähimmäismäärä ja, kun se on aiheellista, myös ehdokkaiden enimmäismäärä.

Hankintayksikkö voi pyytää ehdokkaita tai tarjoajia täydentämään tai täsmentämään selvityksiä ja muita asiakirjoja.

51 §
Rekisteritiedot

Hankintayksikkö voi pyytää ehdokasta tai tarjoajaa osoittamaan sijoittautumismaansa lainsäädännön mukaisella:

1) rekisteriotteella, että tämä on rekisteröity ammatti- tai elinkeinorekisteriin;

2) valaehtoisella ilmoituksella tai todistuksella, että tämä harjoittaa elinkeinotoimintaa; sekä

3) toimiluvalla tai järjestön jäsenyyttä koskevalla todistuksella, että tämä on oikeutettu palvelun tarjoamiseen sijoittautumismaassaan.

52 §
Taloudellinen ja rahoituksellinen tilanne

Hankintayksikkö voi pyytää ehdokasta tai tarjoajaa osoittamaan rahoituksellisen ja taloudellisen tilanteensa esittämällä esimerkiksi:

1) pankin tai luottolaitoksen lausunnon taikka selvityksen ammatin-harjoittajan vastuuvakuutuksesta;

2) tuloslaskelman, taseen, toimintakertomuksen, muut tilinpäätösasiakirjat sekä konsernitilinpäätöksen, jos nämä on julkaistava ehdokkaan tai tarjoajan sijoittumismaassa; sekä

3) todistuksen yrityksen kokonaisliikevaihdosta ja liikevaihdosta hankintasopimuksen kohteena olevalta toimialalta enintään kolmelta viimeksi kuluneelta tilikaudelta, jos liikevaihtoa koskevat tiedot ovat saatavilla.

Jos ehdokas tai tarjoaja ei hyväksyttävästä syystä voi toimittaa hankintayksikön vaatimia asiakirjoja, se voi osoittaa taloudelliseen tai rahoituksselliseen tilanteeseensa liittyvät tiedot jollakin muulla hankintayksikön hyväksymällä asiakirjalla.

53 §
Tekninen suorituskyky ja ammatillinen pätevyys

Hankintayksikkö voi pyytää ehdokasta ja tarjoajaa osoittamaan teknisen suorituskykynsä ja ammatillisen pätevyytensä:

1) todistuksella ehdokkaan tai tarjoajan tai yrityksen johtohenkilöiden sekä erityisesti palvelun tai urakan suorittamisesta vastaavien henkilöiden koulutuksesta ja ammatillisesta pätevyydestä rakennusurakkaa, palvelua tai tavaroita koskevissa hankinnoissa, joihin liittyy sijoittamis- tai asennustoimintoja taikka -palveluita;

2) luettelolla viimeksi kuluneen enintään viiden vuoden aikana toteutetuista rakennusurakoista sekä todistus merkittävimpien urakoiden asianmukaisesta toteuttamisesta; todistuksesta tulee käydä ilmi urakoiden arvo, ajankohta ja toteutuspaikka sekä se, onko työt tehty ammattialan sääntöjen mukaan ja onko ne saatettu asianmukaisesti päätökseen; tarvittaessa toimivaltaisen viranomaisen on toimitettava tiedot suoraan hankintayksikölle;

3) luettelolla viimeksi kuluneen enintään viiden vuoden aikana toteutetuista tärkeimmistä tavarantoimituksista tai palveluista arvoineen, ajankohtineen ja vastaanottajatietoineen; julkisyhteisölle toimitettuja tavaroita tai palveluita koskevan luettelon on oltava asianmukaisesti varmennettu; jos tavara on toimitettu tai palvelu suoritettu yksityiselle tilaajalle, ostajan antama todistus; jollei tällaista todistusta ole, myös ehdokkaan ja tarjoajan antama vakuutus on hyväksyttävä;

4) selvityksellä ehdokkaan tai tarjoajan omista ja ulkopuolisista teknisistä asiantuntijoista tai teknisistä laitoksista ja erityisesti niistä, jotka ovat vastuussa laadunvalvonnasta; rakennusurakoiden osalta selvitys urakoitsijan käytettävissä olevista asiantuntijoista ja toimielimistä;

5) ehdokkaan tai tarjoajan kuvauksella laadunvarmistukseen käytettävistä välineistä, laitteista ja toimenpiteistä, hankintaan tarvittavista tutkimus- ja kokeilujärjestelmistä sekä teollis- ja tekijänoikeuksien suojaa koskevista sisäisistä säännöistä;

6) todistuksella hankintayksikön tai sen pyynnöstä ehdokkaan tai tarjoajan sijoittautumismaan toimivaltaisen virallisen laitoksen suorittamasta ehdokkaan tai tarjoajan tuotantokapasiteettia, teknistä suorituskykyä, tutkimus- tai kokeilujärjestelmiä tai laadunvalvontaa koskevasta tarkastuksesta;

7) selvityksellä palveluntarjoajan tai rakennusurakoitsijan keskimääräisestä vuotuisesta työvoimasta ja johtohenkilöiden lukumäärästä enintään viimeisen kolmen vuoden aikana;

8) selvityksellä työvälineistä, kalustosta, teknisistä laitteista, henkilöstön määrästä, taitotiedosta ja hankintalähteistä, jotka ovat ehdokkaan tai tarjoajan käytössä hankinnan toteuttamiseksi, hankintayksikön mahdollisten kriisistä johtuvien lisätarpeiden täyttämiseksi tai hankintasopimuksen kohteena olevien tavaroiden kunnossapidon, uudenaikaistamisen tai mukauttamisen toteuttamiseksi; lisäksi tieto työvälineiden, kaluston, teknisten laitteiden, henkilöstön, taitotiedon ja hankintalähteiden maantieteellisestä sijainnista, jos nämä sijaitsevat Euroopan unionin alueen ulkopuolella;

9) hankittavaa tavaraa koskevilla näytteillä, kuvauksilla ja valokuvilla, joiden aitous on hankintayksikön pyynnöstä todistettava, sekä viralllisen laadunvalvontaelimen tai toimivaltaiseksi tunnustetun laitoksen todistukset, jotka osoittavat hankinnan kohteena olevien tavaroiden vaatimustenmukaisuuden teknisten eritelmien tai standardien kanssa; sekä

10) selvityksellä ammattitaidosta, tehokkuudesta, kokemuksesta tai luotettavuudesta rakennusurakkaa, palvelua tai sijoittamis- tai asennuspalveluita edellyttävistä hankinnoista.

Hankintayksikkö voi hankinnan kohteen sitä edellyttäessä pyytää ehdokkaalta tai tarjoajalta selvityksen rakennusurakan toteuttamisessa tai palvelun suorittamisessa toteutettavista ympäristönhoitotoimenpiteistä. Hankintayksikön vaatiessa riippumattomien toimielinten antamia todistuksia siitä, että toimittaja täyttää ympäristönhoitoa koskevien standardien vaatimukset, sen on viitattava unionin ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään (EMAS) tai alan eurooppalaisiin tai kansainvälisiin standardeihin perustuviin ympäristönhoitoa koskeviin standardeihin, jotka unionin lainsäädäntöä tai varmentamista koskevia eurooppalaisia tai kansainvälisiä standardeja noudattavat laitokset ovat vahvistaneet. Hankintayksikön on hyväksyttävä myös muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimielinten vastaavat todistukset sekä toimittajien todistukset vastaavista ympäristötoimenpiteistä.

Hankintayksikkö voi hankinnan kohteen sitä edellyttäessä pyytää ehdokkaalta tai tarjoajalta selvityksen laadunvarmistustoimenpiteistä. Hankintayksikön vaatiessa riippumattomien toimielinten antamia todistuksia siitä, että tarjoaja täyttää laadunvarmistusstandardien vaatimukset, sen on viitattava alan eurooppalaisiin standardisarjoihin perustuviin laadunvarmistusjärjestelmiin, jotka varmentamista koskevia eurooppalaisia standardisarjoja noudattavat toimielimet ovat vahvistaneet. Hankintayksikön on hyväksyttävä myös muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimielinten vastaavat todistukset sekä tarjoajien toimittamat todistukset vastaavista laadunvarmistustoimenpiteistä.

Jos ehdokas tai tarjoaja ei hyväksyttävästä syystä voi toimittaa hankintayksikön vaatimia asiakirjoja, se voi osoittaa tekniseen suorituskykyynsä ja ammatilliseen pätevyyteensä liittyvät tiedot jollakin muulla hankintayksikön hyväksymällä asiakirjalla.

54 §
Ehdokkaille ja tarjoajille asetettavat tietoturvallisuutta koskevat vaatimukset

Jos tarjouskilpailun toteuttamiseksi annetaan, laaditaan tai muutoin käsitellään turvallisuusluokiteltuja asiakirjoja, hankintayksikkö voi asettaa ehdokkaille ja tarjoajille tietoturvallisuutta koskevia vaatimuksia, jotka ovat tarpeen viranomaiselle säädettyjen velvoitteiden toteuttamiseksi. Hankintayksikkö voi pyytää ehdokkaalta tai tarjoajalta sitoumuksia ja tietoja, jotka osoittavat näiden kyvyn täyttää asetetut tietoturvallisuusvaatimukset.

Hankintayksikkö voi myöntää ehdokkaalle, jolla ei ole 1 momentissa tarkoitettua sitoumusta tai tietoja, lisäaikaa niiden hankkimiseen. Tällöin sitoumuksen ja tietojen toimittamiselle on asetettava hankintailmoituksessa määräaika. Ehdokkaan toimittamien sitoumusten ja tietojen lisäksi hankintayksikkö voi tehdä ja ottaa huomioon omia lisäselvityksiä.

55 §
Ehdokkaan ja tarjoajan oikeudellinen muoto sekä ilmoitus vastaavista henkilöistä

Ehdokasta tai tarjoajaa, joka saa tarjota hankinnan kohteena olevia palveluja sijoittautumismaansa lainsäädännön mukaan, ei saa hylätä pelkästään sillä perusteella, että sen Euroopan unionin jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa hankintasopimus tehdään, sen on oltava joko luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö.

Hankintayksikkö voi palveluhankinnoissa ja rakennusurakoissa sekä sijoittamis- tai asennustoimia sisältävissä tavarahankinnoissa velvoittaa ehdokkaat tai tarjoajat ilmoittamaan tarjouksissaan tai osallistumishakemuksissaan kyseisen palvelun tai rakennusurakan suorittamisesta vastaavien henkilöiden nimet ja ammatilliset pätevyydet.

56 §
Tarjouskilpailuun osallistuminen ryhmittymänä ja muiden tahojen voimavarojen käyttö

Toimittajat saavat tehdä tarjouksia tai ilmoittautua ehdokkaaksi ryhmittymänä. Hankintayksikkö ei saa edellyttää ehdokkaiden tai tarjoajien ryhmittymältä tiettyä oikeudellista muotoa tarjouksen tai osallistumispyynnön tekemistä varten. Ryhmittymältä voidaan kuitenkin edellyttää tiettyä oikeudellista muotoa sopimusaikana, jos se on tarpeen hankintasopimuksen asianmukaiseksi toteuttamiseksi.

Ehdokas tai tarjoaja voi käyttää hankinnan toteuttamiseen muiden tahojen voimavaroja riippumatta niiden välisten suhteiden oikeudellisesta luonteesta. Ryhmittymä voi käyttää hankinnan toteuttamiseen ryhmittymään kuuluvien tai muiden tahojen voimavaroja. Ehdokkaan tai tarjoajan taikka niiden ryhmittymän on osoitettava hankintayksikölle taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä koskevien sekä muiden vaatimusten täyttyminen. Näyttönä voidaan käyttää esimerkiksi yritysten välisiä sopimuksia tai muita sitoumuksia, joilla osoitetaan, että vaaditut edellytykset täyttävät voimavarat ovat ehdokkaiden tai tarjoajien taikka ryhmittymän käytettävissä.

57 §
Tarjouksen valinta

Tarjouksista on hyväksyttävä se, joka on hankintayksikön kannalta kokonaistaloudellisesti edullisin hankinnan kohteeseen liittyvien vertailuperusteiden mukaan, tai se, joka on hinnaltaan halvin. Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen vertailuperusteina voidaan käyttää esimerkiksi laatua, hintaa, teknisiä ansioita, toiminnallisia ominaisuuksia, ympäristöystävällisyyttä, käyttökustannuksia, elinkaarikustannuksia, kustannustehokkuutta, myynnin jälkeistä palvelua ja teknistä tukea, toimituspäivää, toimitus- ja toteutusaikaa, huoltovarmuutta, yhteentoimivuutta sekä toimintaominaisuuksia.

Käytettäessä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta vertailuperusteet ja niiden suhteellinen painotus on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyyntöasiakirjoissa. Kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä vastaavat tiedot on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai hankekuvauksessa. Painotus voidaan ilmaista myös ilmoittamalla kohtuullinen vaihteluväli. Jos vertailuperusteiden suhteellisen painotuksen ilmaiseminen ei ole perustellusti mahdollista, vertailuperusteet on ilmoitettava tärkeysjärjestyksessä.

58 §
Poikkeuksellisen alhaiset tarjoukset

Hankintayksikkö voi hylätä hankinnan laatuun ja laajuuteen nähden hinnaltaan poikkeuksellisen alhaisen tarjouksen. Hankintayksikön on kirjallisesti pyydettävä tarjoajalta kirjallista selvitystä tarjouksen perusteista ennen tarjouksen hylkäämistä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu pyyntö voi koskea erityisesti tavaroiden valmistusmenetelmän, palvelun suorittamisen tai rakennusmenetelmän taloudellisia ja teknisiä ratkaisuja, poikkeuksellisen edullisia hankinnan toteuttamista koskevia ehtoja, ehdotetun ratkaisun omintakeisuutta, hankinnan toteuttamispaikan työsuojelua ja työoloja koskevien velvoitteiden noudattamista tai tarjoajan saamaa valtiontukea. Hankintayksikön on tarkistettava tarjouksen pääkohdat selvityksen perusteella.

Hankintayksikkö voi hylätä tarjouksen, joka on hinnaltaan poikkeuksellisen alhainen tarjoajan saaman lainvastaisen valtiontuen vuoksi. Ennen hylkäämispäätöstä tarjoajalle on varattava kohtuullinen aika sen osoittamiseksi, että valtiontuki on myönnetty laillisesti. Jos hankintayksikkö hylkää tarjouksen lainvastaisen valtiontuen vuoksi, sen on ilmoitettava asiasta Euroopan komissiolle.

59 §
Hankintayksikön antaman tuen huomioon ottaminen tarjousten vertailussa

Jos tarjoajana on hankintayksikön omaan organisaatioon kuuluva yksikkö taikka jos tarjoaja on saanut tai on saamassa hankintayksiköltä tarjoushintaan vaikuttavaa taloudellista tukea, hankintayksikön tulee tarjousten vertailussa ottaa huomioon sille aiheutuvat todelliset tarjoushintaan vaikuttavat seikat, kuten edellä mainittu taloudellinen tuki.

9 luku
Alihankintasopimukset

60 §
Alihankinnat sidossuhteessa olevilta yrityksiltä

Hankintayksikkö voi vaatia tarjoajaa ilmoittamaan tarjouksessaan, minkä osan hankintasopimuksesta se aikoo antaa alihankintana siihen 2 momentissa tarkoitetulla tavalla sidossuhteessa oleville yrityksille, sekä ilmoittamaan nämä yritykset. Hankintayksikkö voi myös vaatia 56 §:n mukaisena ryhmittymänä tarjouksen jättäviä tarjoajia ilmoittamaan tarjouksessaan, minkä osan hankintasopimuksesta ne aikovat antaa alihankintana niihin 2 momentissa tarkoitetulla tavalla sidossuhteessa oleville yrityksille, sekä ilmoittamaan nämä yritykset. Jos yritysten väliset suhteet muuttuvat hankintamenettelyn aikana, on tarjoajan päivitettävä tarjoukseensa sisällyttämiään tietoja.

Sidossuhteessa olevalla yrityksellä tarkoitetaan yritystä, johon tarjoaja voi suoraan tai välillisesti käyttää määräysvaltaa tai joka voi käyttää määräysvaltaa tarjoajaan taikka joka yhdessä tarjoajan kanssa on toisen yrityksen määräysvallassa omistuksen, rahoitusosuuden tai yritystä koskevien sääntöjen perusteella. Yrityksellä katsotaan olevan määräysvalta toisessa yrityksessä, kun se suoraan tai välillisesti omistaa enemmistön kyseisen yrityksen merkitystä pääomasta, hallitsee enemmistöä yrityksen osakkeisiin perustuvasta äänioikeudesta tai voi nimittää puolet yrityksen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä.

Jäljempänä 62–66 §:n alihankintasopimuksia koskevia määräyksiä ei sovelleta alihankintasopimukseen, jonka tarjoaja on tehnyt siihen sidossuhteessa olevan yrityksen tai, kun tarjous on tehty 56 §:n mukaisena ryhmittymänä, samaan ryhmittymään kuuluvan yrityksen tai samaan ryhmittyvään kuuluvaan yritykseen sidossuhteessa olevan yrityksen kanssa.

61 §
Alihankkijan valinta

Tarjoaja voi valita alihankkijansa kaikissa alihankintasopimuksissa, jollei tämän lain 62–66 §:stä muuta johdu.

62 §
Alihankintasopimuksia koskevat vaatimukset

Hankintayksikön on määriteltävä hankintailmoituksessa ja tarkennettava tarjouspyynnössä alihankintasopimuksia koskevat vaatimukset. Alihankintasopimuksia koskevien vaatimusten määrittelyssä on noudatettava suhteellisuus- ja syrjimättömyysperiaatteita.

Hankintayksikkö voi vaatia, että tarjoaja ilmoittaa tarjouksessaan, minkä osan tai osat hankintasopimuksesta se aikoo antaa alihankintana kolmansille osapuolille, tehtävien alihankintasopimusten sisällön sekä valitut alihankkijat.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi vaatia, että sopimuspuoleksi valittu tarjoaja:

1) kilpailuttaa osan tai kaikki 2 momentin mukaisesti tarjouksessaan ilmoittamista alihankinnoista noudattaen tämän lain 64–66 §:n mukaisia menettelyjä;

2) antaa kolmansille osapuolille alihankintoina hankintayksikön määrittelemän vähimmäismäärän hankintasopimuksen arvosta ja että nämä alihankinnat kilpailutetaan noudattaen tämän lain 64–66 §:n mukaisia menettelyjä; hankintayksikön on tällöin määriteltävä prosenttiosuuksina, mikä vähimmäis- ja enimmäismäärä hankintasopimuksesta tarjoajan on annettava kolmansille alihankintoina sekä vaadittava tarjoajaa ilmoittamaan tarjouksessaan, minkä osan tai osat hankintasopimuksesta se aikoo antaa kolmansille alihankintoina han-

kintayksikön vaatimuksen täyttääkseen; hankintayksikön määrittelemä enimmäismäärä ei saa ylittää 30 prosenttia hankintasopimuksen arvosta; taikka

3) kilpailuttaa osan tai kaikki niistä alihankinnoista, jotka se aikoo antaa kolmansille edellä 2 kohdassa mainittujen alihankintojen lisäksi; hankintayksikön tulee tällöin vaatia, että tarjoaja erittelee tarjouksessaan ne osat hankintasopimuksesta, jotka se aikoo antaa alihankintoina kolmansille kohdassa 2 mainittujen alihankintojen lisäksi.

Sen lisäksi, mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, hankintayksikkö voi vaatia tarjoajaa ilmoittamaan hankintasopimuksen toteuttamisen aikana alihankkijatasolla tapahtuvista muutoksista.

Hankintayksikön on suhteutettava 3 momentin 2 kohdan mukainen enimmäis- ja vähimmäismäärä sopimuksen kohteeseen ja arvoon sekä kyseessä olevan teollisuuden alan luonteeseen, kilpailutilanteeseen sekä tekniseen suorituskykyyn.

Tarjoajalla on oikeus antaa kolmansille alihankintoja enemmän kuin mitä hankintayksikkö on tämän pykälän mukaisesti vaatinut.

63 §
Alihankkijan hylkääminen

Hankintayksikkö voi esittää alihankkijan rahoituksellista ja taloudellista tilannetta, teknistä suorituskykyä ja ammatillista pätevyyttä, tietoturvallisuutta, huoltovarmuutta tai laatua koskevia vaatimuksia. Näistä samoin kuin muista alihankkijan soveltuvuutta koskevista vaatimuksista on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Näiden vaatimusten tulee olla tasapuolisia, syrjimättömiä ja yhdenmukaisia hankintailmoituksessa asetettujen ehdokkaan tai tarjoajan soveltuvuutta koskevien vaatimusten kanssa.

Hankintayksikkö voi päätöksellään hylätä hankintamenettelyn tai hankintasopimuksen täytäntöönpanon aikana tarjoajan valitseman alihankkijan, jos tämä ei täytä hankintailmoituksessa asetettuja alihankkijan soveltuvuutta koskevia vaatimuksia tai alihankkijaa koskee 47 tai 48 §:n mukainen poissulkemisperuste. Hankintayksikön on kirjallisesti perusteltava hylkääminen tarjoajalle.

64 §
Alihankintojen toteuttaminen

Sopimuspuoleksi valitun tarjoajan on toimittava avoimesti ja kohdeltava kaikkia mahdollisia alihankkijoita tasapuolisesti ja syrjimättä.

Sopimuspuoleksi valitun tarjoajan on toimitettava julkaistavaksi alihankintailmoitus niistä alihankinnoista, joita koskee 62 §:n 3 momentissa säädetty kilpailuttamisvelvoite ja joiden ennakoitu arvo ilman arvonlisäveroa ylittää 12 §:ssä mainitun EU-kynnysarvon. Ilmoitusvelvollisuutta ei ole alihankinnasta, jonka osalta täyttyy 22 ja 23 §:ssä mainittu suorahankinnan edellytys. Alihankintasopimusten ennakoidun arvon laskemiseen sovelletaan 14–16 §:ää. Jos alihankinta voidaan toteuttaa puitejärjestelyyn perustuen 66 §:ssä säädetyin edellytyksin, velvollisuutta ilmoittamiseen ei ole.

Alihankintailmoituksen tulee sisältää alihankinnan toteuttamiseksi riittävät tiedot alihankinnasta ja sopimuspuoleksi valitusta tarjoajasta. Sopimuspuoleksi valitun tarjoajan on lisäksi esitettävä alihankintailmoituksessa perusteet, joita tarjoaja soveltaa alihankkijoiden soveltuvuutta arvioidessaan ja alihankkijoita valitessaan. Näiden perusteiden on oltava tasapuolisia, syrjimättömiä ja yhdenmukaisia niiden perusteiden kanssa, joita hankintayksikkö soveltaa tarjoajien soveltuvuutta arvioidessaan. Vaatimusten on liityttävä alihankinnan kohteeseen, ja ne on suhteutettava alihankinnan kokoon.

Alihankintaa koskeva ilmoitusta ei ole oikeus julkaista muualla ennen sen lähettämistä Euroopan unionin virallisten julkaisujen toimistoon, eikä muualla julkaistuun ilmoitukseen saa sisältyä sellaisia tietoja, joita ei ole julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Muualla julkaistavassa ilmoituksessa on mainittava päivä, jona hankintailmoitus on lähetetty julkaistavaksi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset alihankintoja koskevista ilmoitusvelvoitteista, alihankintailmoituksen lähettämisestä ja lähettämisessä käytettävistä viestintävälineistä, alihankintailmoituksen sisällöstä, julkaisemisesta ja muista alihankintojen ilmoitusvelvollisuuteen liittyvistä seikoista.

65 §
Alihankintaa koskevasta velvoitteesta vapautuminen

Sopimuspuoleksi valittua tarjoajaa ei saa vaatia tekemään alihankintasopimusta, jos se osoittaa hankintayksikköä tyydyttävällä tavalla, ettei mikään kilpailuun osallistuneista alihankkijoista tai näiden tarjouksista täytä alihankintailmoituksessa esitettyjä vaatimuksia ja että tämän vuoksi sopimuspuoleksi valittu tarjoaja ei voisi täyttää hankintasopimuksen vaatimuksia.

66 §
Puitejärjestelyt

Alihankintoihin, jotka sopimuspuoleksi valittu tarjoaja tekee puitejärjestelyyn perustuen, ei sovelleta 62 §:ää, jos puitejärjestely on kilpailutettu noudattaen 64 §:ää.

Puitejärjestelyyn perustuvat alihankintasopimukset on tehtävä puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti ja puitejärjestelyn alkuperäisten osapuolten kesken. Alihankintasopimuksissa on noudatettava puitejärjestelyn ehtoja vastaavia ehtoja.

Puitejärjestelyä ei saa käyttää kilpailua vääristävällä, rajoittavalla tai estävällä tavalla.

Puitejärjestely voi olla voimassa enintään seitsemän vuotta. Puitejärjestely voi olla poikkeuksellisesti kestoltaan pidempi, jos toimitettujen tavaroiden, laitteistojen tai järjestelmien odotettu elinkaari ja alihankkijan vaihtumisesta aiheutuvat tekniset ongelmat sitä edellyttävät.

67 §
Tarjoajan vastuu hankinnan toteuttamisesta

Hankintayksikön tämän luvun perusteella asettamat vaatimukset ja tarjoajien niiden perusteella tekemät ilmoitukset eivät rajoita sopimuspuoleksi valitun tarjoajan vastuuta hankinnan toteuttamisesta.

III OSA
Kansalliset menettelyt

10 luku
Tarjousmenettely EU-kynnysarvot alittavissa hankinnoissa, liitteen B mukaisissa toissijaisissa palveluhankinnoissa sekä eräissä muissa hankinnoissa

68 §
Hankintamenettelyt

Tämän luvun mukaisia menettelyjä käytetään 12 §:n 1 momentissa tarkoitetun EU-kynnysarvon alittavissa, mutta 13 §:n 1 momentissa tarkoitetun kansallisen kynnysarvon ylittävissä tavarahankinnoissa, rakennusurakoissa ja liitteen A palveluhankinnoissa sekä 13 §:n 1 momentissa tarkoitetun kansallisen kynnysarvon ylittävissä liitteen B mukaisissa toissijaisissa palveluhankinnoissa.

Tämän luvun mukaisia menettelyjä käytetään myös 5 §:ssä tarkoitetuissa 13 §:n mukaisen kansallisen kynnysarvon ylittävissä puolustushankinnoissa EUT-sopimuksen 346 artiklan 1 kohdan b alakohdan edellytysten täyttyessä.

69 §
Yleiset menettelysäännöt

Hankintayksikön on pyrittävä hyödyntämään olemassa olevat kilpailuolosuhteet ja toteuttamaan hankinta ensisijaisesti tarjouskilpailun kautta. Tarjouksia on pyydettävä hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä kilpailun varmistamiseksi.

Hankinnasta on ilmoitettava julkisesti. Ilmoitusvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos hankinta täyttää EUT-sopimuksen 346 artiklan 1 kohdan b alakohdassa asetetut edellytykset.

Hankintayksikkö voi pyytää tarjouksen suoraan yhdeltä toimittajalta, jos tarjouskilpailua ei voida järjestää maanpuolustukseen, valtion turvallisuuteen tai huoltovarmuuteen liittyvistä perustelluista syistä.

Hankintayksikkö voi myös pyytää tarjouksen suoraan yhdeltä toimittajalta, jos:

1) aiemmin toteutetussa tarjouskilpailussa on saatu tarjouksia, joita ei voida hyväksyä; edellytyksenä on lisäksi, että tarjouspyynnön ehtoja ei olennaisesti muuteta;

2) teknisestä tai yksinoikeuden suojaamiseen liittyvästä syystä vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan;

3) kriisistä johtuvan kiireellisyyden vuoksi tarjouskilpailua ei ole mahdollista järjestää;

4) sopimuksen tekeminen on ehdottoman välttämätöntä eikä tarjouskilpailua voida järjestää hankintayksiköstä riippumattomasta, ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuneen äärimmäisen kiireen vuoksi;

5) hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta tai tieteellistä tarkoitusta varten eikä kyseessä ole massatuotanto tavaran valmistamisen taloudellisen kannattavuuden varmistamiseksi tai tutkimus- ja kehityskustannusten kattamiseksi;

6) kyseessä on tutkimus- ja kehittämispalvelun hankinta, jota ei ole 8 §:n nojalla poissuljettu tämän lain soveltamisalasta;

7) hankinta on välttämätön sen selvittämiseksi, soveltuuko tutkimus- ja kehittämispalvelun lopputulos hankintayksikön tarkoittamaan käyttöön;

8) hankinta koskee raaka-ainemarkkinoilla noteerattuja ja sieltä hankittavia tavaroita;

9) tavarat hankitaan erityisen edullisesti liiketoimintansa lopettavalta toimittajalta, pesänhoitajalta tai selvittäjältä maksukyvyttömyysmenettelyn, akordin tai vastaavan menettelyn seurauksena;

10) hankinta koskee käytettyä tavaraa;

11) hankinta perustuu sopimukseen sisältyvään lisähankintaoikeuteen;

12) kyseessä on alkuperäiseltä toimittajalta tehdyn tavarahankinnan lisätilaus, jonka tarkoituksena on aikaisemman toimituksen tai laitteiston osittainen korvaaminen tai laajentaminen; edellytyksenä on, että toimittajan vaihtaminen johtaisi teknisiltä ominaisuuksiltaan erilaisen materiaalin hankkimiseen, mikä aiheuttaisi yhteensopimattomuutta tai suhteettoman suuria teknisiä vaikeuksia käytössä ja kunnossapidossa; tai

13) kyseessä on alkuperäiseen hankintasopimukseen sisältymätön lisäpalvelu tai lisäurakka, joka hankitaan alkuperäiseltä toimittajalta ja joka on ennalta arvaamattomista syistä osoittautunut välttämättömäksi palvelun tai urakan toteuttamiselle sellaisena kuin se on alun perin määritelty.

70 §
Neuvottelut tarjoajien kanssa ja tarjouksen sekä tarjouspyynnön täsmentäminen

Hankintayksikkö voi neuvotella tarjoajien kanssa kaikista hankintasopimukseen liittyvistä näkökohdista edellyttäen, että neuvottelut eivät johda tarjouspyynnön olennaisten tekijöiden muuttumiseen syrjivällä tai kilpailua vääristävällä tavalla. Neuvottelujen tarkoituksena on 73 §:n 2 momentin mukaisen parhaan tarjouksen valinta tai hankinnan toteuttamista koskevan yhden tai useamman ratkaisuvaihtoehdon määrittely ennen lopullisen tarjouspyynnön lähettämistä. Neuvottelut voivat tapahtua vaiheittain siten, että neuvotteluissa mukana olevien tarjoajien tai ratkaisujen määrää rajoitetaan neuvottelujen aikana soveltamalla tarjouspyynnössä tai hankekuvauksessa ilmoitettuja tarjouksen vertailuperusteita.

Tarjouskilpailussa neuvotteluiden edellytyksenä on, että neuvotteluista ja niissä noudatettavista perusteista on ilmoitettu tarjouspyynnössä tai hankekuvauksessa.

Hankintayksikön on kohdeltava neuvotteluun osallistuvia toimittajia neuvotteluissa tasapuolisesti. Hankintayksikkö ei saa antaa tietoja tavalla, joka vaarantaa tarjouskilpailuun osallistuvien tasapuolisen kohtelun.

71 §
Tarjouspyyntö

Tarjouspyyntö on laadittava niin selväksi, että sen perusteella voidaan antaa mahdollisimman yhteismitallisia ja keskenään vertailukelpoisia tarjouksia. Tarjouspyynnössä on ilmoitettava kaikki tiedot, joilla on olennaista merkitystä hankintamenettelyssä ja tarjouksen tekemisessä.

Tarjouspyynnössä on ilmoitettava tarjouksen valintaperuste sekä käytettäessä valintaperusteena kokonaistaloudellista edullisuutta vertailuperusteet ja niiden tärkeysjärjestys. Tarjouspyynnössä on tarjoajille varattava hankinnan laajuus ja laatu huomioon ottaen kohtuullinen aika tarjousten tekemiseen.

Hankintayksikkö voi periä kohtuullisen korvauksen tarjouspyyntöasiakirjoista niiden erityisestä laajuudesta, materiaaleista tai vastaavista seikoista aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi.

72 §
Tarjouspyynnön ja tarjouksen tekeminen

Tarjouspyyntö ja siihen perustuvat tarjoukset on tehtävä kirjallisesti. Tarjouspyyntö ja tarjoukset voidaan tehdä suullisesti vain poikkeuksellisesti, jos kirjallinen menettely ei perustellusti ole tarkoituksenmukaista. Jos tarjouspyyntöä tai tarjouksia ei ole laadittu kirjallisesti, tarjoajien kanssa käytävistä neuvotteluista tulee pitää pöytäkirjaa, josta ilmenevät menettelyn kulkuun ja tarjoajien asemaan vaikuttavat tiedot.

73 §
Tarjoajan ja tarjouksen valinta, tarjouksen hylkääminen

Hankintayksikkö voi jättää tarjouskilpailun ulkopuolelle toimittajan, jolla ei ole hankinnan laajuus, kohde ja muut vaatimukset huomioiden teknisiä, taloudellisia tai muita edellytyksiä hankinnan toteuttamiseen. Hankintayksikkö voi jättää tarjousvertailun ulkopuolelle tarjouksen, jos sen antaneella tarjoajalla ei ole hankinnan laajuus, kohde ja muut vaatimukset huomioiden teknisiä, taloudellisia tai muita edellytyksiä hankinnan toteuttamiseen.

Hankintayksikön on hyväksyttävä tarjouksista joko tarjouspyynnössä asetettujen vertailuperusteiden mukainen hinnaltaan ja muilta perusteiltaan kokonaistaloudellisesti edullisin tai hinnaltaan halvin tarjous.

Hankintayksikkö voi hylätä tarjouksen, joka ei vastaa tarjouspyynnön keskeisiä ehtoja tai on hankinnan laatuun ja laajuuteen nähden hinnaltaan poikkeuksellisen alhainen. Hankintayksikön on kirjallisesti pyydettävä tarjoajalta kirjallista selvitystä poikkeuksellisen alhaisen tarjouksen perusteista ennen tarjouksen hylkäämistä.

IV OSA

Yhteiset säännökset hankintaa koskevista päätöksistä, hankintasopimuksesta, oikeusturvakeinoista ja hankinta-asiakirjojen julkisuudesta sekä erinäiset säännökset

11 luku
Hankintaa koskevat päätökset ja tiedoksianto

74 §
Hankintaa koskeva päätös

Hankintayksikön on tehtävä ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuista sekä tarjousmenettelyn ratkaisusta kirjallinen päätös, joka on perusteltava.

Päätöksestä tai siihen liittyvistä asiakirjoista on käytävä ilmi ratkaisuun olennaisesti vaikuttaneet seikat, joita ovat ainakin ehdokkaan, tarjoajan tai tarjouksen hylkäämisen perusteet sekä ne perusteet, joilla hyväksyttyjen tarjousten vertailu on tehty. Päätöksessä, joka koskee puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan kilpailuttamista, on riittävää todeta seikat, jotka osoittavat, että tarjousten valinta- ja vertailuperusteita on sovellettu 27 §:ssä edellytetyllä tavalla. Jos hankinnassa on noudatettava 79 §:ssä tarkoitettua odotusaikaa, päätöksestä tai siihen liittyvistä asiakirjoista on lisäksi käytävä ilmi, minkä ajan kuluttua hankintasopimus voidaan tehdä.

Hankintayksikön ei tarvitse tehdä tässä pykälässä tarkoitettua päätöstä 23 §:ssä tai 69 §:n 4 momentin 12 kohdassa tarkoitetusta lisätilauksesta ja 13 kohdassa tarkoitetusta lisäpalvelusta tai lisäurakasta taikka 95 §:ssä tarkoitetusta hankinnan väliaikaisesta järjestämisestä.

Puitejärjestelyyn perustuvassa hankinnassa hankintayksikön ei tarvitse tehdä tässä pykälässä tarkoitettua päätöstä, jos:

1) hankinta tehdään puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti ilman kilpailuttamista; tai

2) puitejärjestelyyn perustuvassa kilpailuttamisessa hankinnan arvo ei ylitä EU-kynnysarvoa.

75 §
Hankintamenettelyn keskeyttäminen

Hankintamenettely voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä.

Hankintamenettelyn keskeyttämistä koskevaan ratkaisuun sovelletaan, mitä hankintaa koskevasta päätöksestä 74 §:ssä säädetään.

76 §
Valitusosoitus ja oikaisuohje

Hankintayksikön on liitettävä tekemäänsä päätökseen valitusosoitus, jossa selostetaan, miten asia on mahdollista saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi, hankintayksikön yhteystieto 90 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta varten sekä oikaisuohje, jossa selostetaan, miten ehdokas tai tarjoaja voi saattaa asian uudelleen käsiteltäväksi hankintaoikaisuna.

Valitusosoituksen ja oikaisuohjeen antamiseen ja korjaamiseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolain (434/2003) 7 luvussa säädetään valitusosoituksesta ja oikaisuvaatimusohjeesta. (5.7.2019/845)

77 §
Hankintaa koskevan päätöksen tiedoksianto

Hankintayksikön tekemä päätös perusteluineen sekä valitusosoitus ja oikaisuohje on annettava tiedoksi kirjallisesti niille, joita asia koskee. Päätös edellä mainittuine asiakirjoineen annetaan tiedoksi käyttäen ehdokkaan ja tarjoajan hankintayksikölle ilmoittamaa sähköistä yhteystietoa. Käytettäessä sähköistä yhteystietoa ehdokkaan ja tarjoajan katsotaan saaneen päätöksestä oheisasiakirjoineen tiedon sinä päivänä, jolloin mainitut asiakirjat sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin. Käytettäessä sähköistä tiedoksiantoa hankintayksikön on merkittävä viestiinsä erikseen tieto viestin lähettämispäivästä.

Päätös perusteluineen sekä valitusosoitus ja oikaisuohje voidaan antaa tiedoksi myös tavallisena kirjeenä siten kuin hallintolaissa säädetään. Ehdokkaan ja tarjoajan katsotaan saaneen päätöksestä oheisasiakirjoineen tiedon seitsemäntenä päivänä niiden lähettämisestä, jollei ehdokas tai tarjoaja näytä tiedoksiannon tapahtuneen myöhemmin.

Hankintayksikön tekemä päätös on annettava tiedoksi ilman aiheetonta viivytystä, mutta kuitenkin viimeistään 15 päivän kuluttua siitä, kun hankintayksikkö vastaanottaa kirjallisen pyynnön tehdyn päätöksen tiedoksiantamisesta.

12 luku
Hankintasopimus

78 §
Hankintasopimuksen tekeminen

Hankintapäätöksen tekemisen jälkeen hankintayksikön on tehtävä hankintasopimus. Hankintasopimus syntyy kirjallisen sopimuksen allekirjoittamisella.

79 §
Odotusaika

Edellä 12 §:ssä tarkoitetussa EU-kynnysarvon ylittävässä hankinnassa hankintasopimus voidaan tehdä aikaisintaan 21 päivän kuluttua siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut tai hänen katsotaan saaneen päätöksen ja valitusosoituksen tiedoksi (*odotusaika*).

Odotusaikaa ei sovelleta suorahankinnassa.

Muutoksenhaun vaikutuksesta hankintasopimuksen tekemiseen säädetään 92 §:ssä.

80 §
Poikkeukset odotusajan noudattamisesta

Odotusaikaa ei tarvitse noudattaa, jos:

1) hankintasopimus koskee 27 §:n mukaista puitejärjestelyn perusteella tehtävää hankintaa;

2) hankintasopimus tehdään ainoan hyväksyttävän tarjouksen tehneen tarjoajan kanssa eikä tarjouskilpailussa ole jäljellä muita tarjoajia tai ehdokkaita, joiden asemaan sopimuskumppanin valinta vaikuttaa;

3) sopimus koskee 68 §:n 2 momentissa tarkoitettua hankintaa.

81 §
Suorahankinnasta ilmoittaminen ja hankintasopimuksen tekeminen

Edellä 12 §:ssä tarkoitetussa EU-kynnysarvon ylittävässä suorahankinnassa hankintayksikkö voi hankintapäätöksen jälkeen toimittaa julkaistavaksi suorahankintaa koskevan ilmoituksen ennen hankintasopimuksen tekemistä. Tällöin hankintasopimus voidaan tehdä aikaisintaan 14 päivän kuluttua ilmoituksen julkaisemisesta Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

13 luku
Hankintaoikaisu

82 §
Hankintaoikaisun tekeminen

Hankintayksikkö voi itse poistaa virheellisen päätöksensä tai peruuttaa muun hankintamenettelyssä tehdyn ratkaisun, jolla on oikeudellisia vaikutuksia ehdokkaiden tai tarjoajien asemaan, ja ratkaista asian uudelleen (*hankintaoikaisu*), jos päätös tai muu hankintamenettelyssä tehty ratkaisu perustuu lain soveltamisessa tapahtuneeseen virheeseen.

Päätöksen tai ratkaisun korjaaminen ei edellytä asianosaisen suostumusta. Päätöstä tai ratkaisua ei kuitenkaan voida korjata hankintaoikaisuna, jos hankintasopimus on tehty.

83 §
Hankintaoikaisun vireilletulo

Hankintayksikkö voi ottaa hankintaoikaisun käsiteltäväkseen omasta aloitteestaan tai asianosaisen vaatimuksesta. Hankintayksikön on ilmoitettava hankintaoikaisun vireilletulosta välittömästi niille, joita asia koskee.

Alihankkijalla ei ole 1 momentissa tarkoitettua asianosaisasemaa hankintaa koskevassa asiassa.

Asianosaisen on esitettävä vaatimus 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta. Hankintayksikkö voi itse ottaa hankintapäätöksen tai ratkaisun korjattavakseen 60 päivän kuluessa siitä, kun hankintaoikaisun kohteena oleva päätös tai ratkaisu on tehty.

Muutoksenhaku markkinaoikeuteen ei estä hankintaoikaisun tekemistä tai hankintaoikaisun käsittelyä. Hankintaoikaisu voi koskea myös lainvoimaiseksi tullutta hankintayksikön päätöstä, jos asiaa ei ole saatettu markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

84 §
Hankintaoikaisun käsittelyn vaikutus markkinaoikeuden käsittelyyn

Hankintaoikaisun vireilletulo ja käsittely eivät vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosaisella on tämän lain nojalla oikeus hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

Jos korjattavaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun on haettu markkinaoikeudelta muutosta, asian käsiteltäväksi ottamisesta hankintaoikaisuna on ilmoitettava ja siinä tehty päätös on toimitettava markkinaoikeudelle. Hankintaoikaisua käsitellessään hankintayksikkö voi kieltää päätöksen tai ratkaisun täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi. Täytäntöönpanon kieltämisestä ja keskeyttämisestä on ilmoitettava markkinaoikeudelle, jos asiaan on haettu markkinaoikeudelta muutosta valittamalla.

Jos hankintayksikkö korjaa hankintaa koskevan päätöksensä tai muun ratkaisunsa hankintaoikaisuna siten, että markkinaoikeudelle valituksen tehneellä ei ole enää oikeussuojan tarvetta eikä tarvetta saada perusteltua päätöstä, markkinaoikeus voi poistaa tällaisen asian käsittelystään antamatta pääasiasta ratkaisua.

85 § (5.7.2019/845)
Hankintaoikaisun soveltaminen muihin hankintoihin

Hankintaoikaisua sovelletaan myös sellaisen hankintayksikön päätöksen tai muun hankintamenettelyssä tehdyn ratkaisun korjaamiseen, johon ei 6 §:n 2 momentin, 7, 8 tai 13 §:n nojalla sovelleta tätä lakia. Tällaisen hankintaoikaisun johdosta tehtävään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta markkinaoikeudelta eikä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) tai kuntalain (410/2015) nojalla.

14 luku
Hankinta-asiakirjojen julkisuus

86 §
Asiakirjojen julkisuutta koskevien säännösten soveltaminen

Hankintayksikön asiakirjojen julkisuuteen ja asiakirjoista perittäviin maksuihin sekä asianosaisen tiedonsaantioikeuteen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), jos hankintayksikkö on mainitun lain 4 §:ssä tarkoitettu viranomainen tai jos sen on muualla laissa olevan säännöksen perusteella noudatettava sanottua lakia.

Muun kuin 1 momentissa tarkoitetun hankintayksikön järjestämään tarjouskilpailuun osallistuneen oikeuteen saada tieto tarjouksen käsittelyä varten laadituista ja saaduista asiakirjoista sekä hankintayksikön palveluksessa olevan vaitiolovelvollisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään asianosaisen oikeudesta asiakirjaan, asiakirjan julkisuuden määräytymisestä sekä tiedonsaantia koskevan asian käsittelemisestä ja ratkaisemisesta.

Hankintayksikön päätökseen, jolla on ratkaistu tiedon saantia asiakirjasta koskeva asia, saa hakea muutosta siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 33 §:ssä säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus käsittelemään muun kuin viranomaisena toimivan hankintayksikön päätöksestä tehdyn valituksen on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirin alueella hankintayksikkö sijaitsee.

15 luku
Muutoksenhaku ja seuraamukset

87 §
Muutoksenhakuun oikeutetut

Hankintaa koskevan asian voi saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen se, jota asia koskee. Alihankkijalla ei kuitenkaan ole tässä tarkoitettua asianosaisasemaa.

Asian voi saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö unionin valvontamenettelyä koskevassa asiassa.

88 §
Muutoksenhaun kohde

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella voidaan saattaa tässä laissa tarkoitettu hankintayksikön päätös tai muu hankintayksikön hankintamenettelyssä tekemä ratkaisu, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan.

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön sellaista päätöstä tai muuta toimenpidettä, joka koskee yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua. Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei myöskään voida saattaa sopimuspuoleksi valitun toimittajan päätöstä tai muuta toimenpidettä, joka koskee alihankintasopimusta, eikä hankintayksikön alihankkijaa koskevaa ratkaisua tai päätöstä, joka on tehty hankintasopimuksen täytäntöönpanon aikana.

Edellä 27 §:ssä tarkoitettuun puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ja 68 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hankintaan ei saa hakea valittamalla muutosta, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa. Lupa on myönnettävä, jos:

1) asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää; tai

2) siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

89 §
Muutoksenhakuaika

Jollei tässä pykälässä toisin säädetä, valitus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen.

Jos hankintayksikkö on tehnyt hankintapäätöksen jälkeen hankintasopimuksen 80 §:n 1 kohdan nojalla noudattamatta odotusaikaa, valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun tarjoaja on saanut tiedon päätöksestä valitusosoituksineen.

Valitus markkinaoikeudelle on tehtävä viimeistään kuuden kuukauden kuluessa hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen tai valitusosoitus on puuttunut kokonaan.

Jos hankintayksikkö on 12 §:ssä tarkoitetussa EU-kynnysarvon ylittävässä hankinnassa toimittanut julkaistavaksi suorahankintaa koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Jollei 4 momentissa tarkoitettua ilmoitusta ole julkaistu, suorahankintaa koskeva valitus on tehtävä:

1) 30 päivän kuluessa siitä, kun suorahankinnasta on julkaistu jälki-ilmoitus Euroopan unionin virallisessa lehdessä; tai

2) viimeistään kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hankintasopimus on tehty.

90 §
Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle sekä hankinta-asioiden luettelo

Hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön ilmoittamaan osoitteeseen.

Markkinaoikeuden on ylläpidettävä ja julkaistava mahdollisimman kattavaa ja ajantasaista luetteloa markkinaoikeudessa vireille tulleista hankinta-asioista.

91 §
Hankintayksikkö vastapuolena ja oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Hankinta-asian käsittelyssä hankintayksikköä pidetään valituksen tehneen asianosaisen tai viranomaisen vastapuolena.

Hankinta-asiassa oikeudenkäyntikulujen korvaamiseen sovelletaan muutoin, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 10 luvussa säädetään, ei kuitenkaan 95 §:n 3 momenttia. (5.7.2019/845)

Jos hankintamenettelystä on vastannut jokin hankintayksikkö muiden hankintayksiköiden puolesta, oikeudenkäyntikulujen korvaamisvelvoite voidaan kohdistaa tällaiseen muiden hankintayksiköiden puolesta toimineeseen hankintayksikköön. (5.7.2019/845)

92 §
Muutoksenhaun vaikutus hankintasopimuksen tekemiseen

Hankinnassa, jossa on noudatettava odotusaikaa tai 81 §:ssä tarkoitettua määräaikaa, hankintayksikkö ei saa tehdä hankintasopimusta, jos asia on saatettu markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Jos markkinaoikeus ratkaisee täytäntöönpanoa koskevan asian tai antaa pääasiassa ratkaisun, ennen kuin odotusaika tai 81 §:ssä tarkoitettu määräaika on kulunut umpeen, hankintayksikön on noudatettava odotusaikaa tai 81 §:ssä tarkoitettua määräaikaa markkinaoikeuden päätöksen estämättä loppuun saakka.

93 §
Markkinaoikeuden väliaikaiset päätökset

Valituksen tultua vireille markkinaoikeus voi kieltää, keskeyttää tai sallia hankintaa koskevan päätöksen täytäntöönpanon taikka määrätä hankintamenettelyn muutoin keskeytettäväksi väliaikaisesti markkinaoikeuden käsittelyn ajaksi.

Päättäessään 1 momentissa tarkoitetusta toimenpiteestä markkinaoikeuden tulee kiinnittää huomiota siihen, ettei toimenpiteestä aiheudu vastapuolelle tai muiden oikeuksille, valtion turvallisuuseduille taikka yleisen edun kannalta suurempaa haittaa kuin toimenpiteen edut olisivat.

Tämän pykälän 1 momentissa määrättyä päätöstä ei kuitenkaan voida tehdä 68 §:n 2 momentissa tarkoitetussa hankinnassa.

4 momentti on kumottu L:lla 31.1.2013/132.

94 §
Hankintayksikön väliaikainen sitoumus

Valituksen tultua vireille hankintayksikkö voi antaa markkinaoikeudelle kirjallisen sitoumuksen olla panematta hankintaa koskevaa päätöstä täytäntöön niin kauan kuin asia on markkinaoikeudessa vireillä.

Jos hankintayksikkö antaa markkinaoikeudelle 1 momentissa tarkoitetun sitoumuksen, markkinaoikeus ei ilman erityistä syytä anna päätöstä hankintaa koskevan päätöksen täytäntöönpanon väliaikaista kieltämistä koskevasta vaatimuksesta.

95 §
Hankinnan väliaikainen järjestäminen

Jos hankinnasta on tehty valitus markkinaoikeuteen, hankintayksikkö voi järjestää hankinnan väliaikaisesti tilaamalla sen hankintamenettelyyn osallistuneelta tai aiemmalta toimittajalta, jollei hankintaa voida sen luonteen vuoksi lykätä markkinaoikeuden käsittelyn ajaksi.

Hankinnan väliaikainen järjestäminen ei saa estää sitä, että valittajan vaatimuksesta markkinaoikeuden päätöksellä voidaan:

1) hankintayksikön päätös kumota osaksi tai kokonaan;

2) kieltää hankintayksikköä soveltamasta hankintaa koskevassa asiakirjassa olevaa virheellistä kohtaa tai muuten noudattamasta virheellistä menettelyä; tai

3) velvoittaa hankintayksikköä korjaamaan virheellisen menettelynsä.

96 §
Markkinaoikeuden määräämät seuraamukset

Jos hankinnassa on menetelty tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai Euroopan unionin lainsäädännön vastaisesti, markkinaoikeus voi:

1) kumota hankintayksikön päätöksen osaksi tai kokonaan;

2) kieltää hankintayksikköä soveltamasta hankintaa koskevassa asiakirjassa olevaa virheellistä kohtaa tai muuten noudattamasta virheellistä menettelyä;

3) velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä;

4) määrätä hankintayksikön maksamaan hyvitysmaksun asianosaiselle, jolla olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu virheettömässä menettelyssä;

5) määrätä hankintayksikölle tehottomuusseuraamuksen;

6) määrätä hankintayksikön maksamaan valtiolle seuraamusmaksun;

7) lyhentää hankintasopimuksen sopimuskauden päättymään määräämänsä ajan kuluttua.

Edellä 1 momentin 4–7 kohdassa mainittujen seuraamusten määräämisestä säädetään 97–100 §:ssä. Markkinaoikeus voi näitä seuraamuksia määrätessään katsoa hankintasopimuksen syntyneeksi olosuhteiden perusteella, jos hankintayksikkö on nimenomaisesti ryhtynyt hankinnan toteuttamiseen.

Tehottomuusseuraamus, seuraamusmaksu ja sopimuskauden lyhentäminen voidaan määrätä vain 12 §:ssä tarkoitetussa EU-kynnysarvon ylittävässä hankinnassa. Tehottomuusseuraamusta ei kuitenkaan voida määrätä liitteen B mukaisessa palveluhankinnassa.

Tämän lain 68 §:n 2 momentissa tarkoitetussa hankinnassa voidaan määrätä vain hyvitysmaksu.

97 §
Hyvitysmaksu

Hyvitysmaksu voidaan määrätä maksettavaksi, jos 96 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettu toimenpide saattaisi aiheuttaa hankintayksikölle, muiden oikeuksille taikka valtion turvallisuusedun tai yleisen edun kannalta suurempaa haittaa kuin toimenpiteen edut olisivat taikka jos valitus on pantu vireille vasta hankintasopimuksen tekemisen jälkeen. Hyvitysmaksua määrättäessä otetaan huomioon hankintayksikön virheen tai laiminlyönnin laatu, valituksen kohteena olevan hankinnan arvo ja hakijalle aiheutuneet kustannukset ja vahinko. Markkinaoikeus voi kuitenkin jättää hyvitysmaksun määräämättä, jos hankintayksikkö on pidättäytynyt hankintapäätöksen täytäntöönpanosta markkinaoikeuskäsittelyn ajaksi.

Hyvitysmaksun määrä ei saa ilman erityistä syytä ylittää kymmentä prosenttia hankintasopimuksen arvosta.

98 §

Tehottomuusseuraamus

Markkinaoikeus voi todeta hankintasopimuksen tehottomaksi, jos:

1) hankintayksikkö on tehnyt suorahankinnan ilman tässä laissa mainittua perustetta eikä suorahankinnassa ole menetelty 81 §:ssä tarkoitetulla tavalla;

2) hankintayksikkö on tehnyt hankintasopimuksen, vaikka hankinnassa on velvollisuus noudattaa odotusaikaa;

3) hankintayksikkö on tehnyt 92 §:n vastaisesti hankintasopimuksen, vaikka hankinta-asia on saatettu markkinaoikeuden ratkaistavaksi.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa edellytyksenä on lisäksi, että hankintayksikkö on tehnyt tämän lain vastaisen muun virheen, joka on vaikuttanut muutoksenhakijan mahdollisuuksiin saada hankintasopimus.

Jos hankintayksikkö on tehnyt puitejärjestelyyn perustuvassa kilpailuttamisessa hankintasopimuksen 80 §:n nojalla käyttämättä odotusaikaa ja jos kilpailuttamisessa on menetelty 27 §:n 2 tai 3 momentin vastaisesti siten, että virhe on vaikuttanut muutoksenhakijan mahdollisuuksiin saada hankintasopimus, markkinaoikeus voi todeta hankintasopimuksen tehottomaksi.

Markkinaoikeus määrää, mitä sopimuksen velvoitteita tehottomuusseuraamus koskee. Tehottomuusseuraamus voi koskea vain vielä täyttämättä olevia sopimusvelvoitteita.

99 §
Tehottomuusseuraamuksen määräämättä jättäminen

Edellä 98 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa markkinaoikeus voi jättää määräämättä tehottomuusseuraamuksen yleiseen etuun taikka valtion turvallisuusetuihin liittyvistä pakottavista syistä. Sopimukseen suoranaisesti liittyviä taloudellisia etuja voidaan pitää pakottavina syinä vain, jos sopimuksen tehottomuudella olisi poikkeuksellisesti kohtuuttomia seurauksia.

Markkinaoikeus ei voi määrätä tehottomuusseuraamusta, jos sen seuraukset vaarantaisivat vakavasti valtion turvallisuusetujen kannalta olennaisen puolustus- tai turvallisuushankkeen toteuttamisen.

100 §
Seuraamusmaksu ja sopimuskauden lyhentäminen

Markkinaoikeus voi määrätä hankintayksikön maksamaan valtiolle seuraamusmaksun, jos:

1) markkinaoikeus on määrännyt hankintasopimuksen tehottomuusseuraamuksen;

2) hankintayksikkö on tehnyt hankintasopimuksen, vaikka hankinnassa on velvollisuus noudattaa odotusaikaa;

3) hankintayksikkö on tehnyt 92 §:n vastaisesti hankintasopimuksen, vaikka hankinta-asia on saatettu markkinaoikeuden ratkaistavaksi; tai

4) markkinaoikeus ei ole yleiseen etuun tai valtion turvallisuusetuihin liittyvistä pakottavista syistä 99 §:n mukaisesti määrännyt hankintasopimuksen tehottomuusseuraamusta.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa markkinaoikeus voi seuraamusmaksun määräämisen lisäksi tai sen sijasta lyhentää hankintasopimuksen sopimuskauden päättymään määräämänsä ajan kuluttua.

Markkinaoikeus voi määrätä hankintayksikön maksamaan valtiolle seuraamusmaksun tai lyhentää hankintasopimuksen sopimuskauden päättymään määräämänsä ajan kuluttua, kun on kyse tämän lain liitteen B mukaisesta palveluhankinnasta, jonka arvo ylittää 12 §:ssä tarkoitetun EU-kynnysarvon, jos hankintayksikkö on tehnyt:

1) suorahankinnan ilman tässä laissa mainittua perustetta eikä suorahankinnassa ole menetelty 81 §:ssä tarkoitetulla tavalla;

2) hankintasopimuksen, vaikka hankinnassa on velvollisuus noudattaa odotusaikaa;

3) 92 §:n vastaisesti hankintasopimuksen, vaikka hankinta-asia on saatettu markkinaoikeuden ratkaistavaksi; tai

4) puitejärjestelyyn perustuvassa kilpailuttamisessa hankintasopimuksen 80 §:n nojalla noudattamatta odotusaikaa ja jos kilpailuttamisessa on menetelty 27 §:n 2 tai 3 momentin vastaisesti siten, että virhe on vaikuttanut muutoksenhakijan mahdollisuuksiin saada hankintasopimus.

Edellä 3 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa sopimuskauden lyhentämisen edellytyksenä on lisäksi, että hankintayksikkö on tehnyt tämän lain vastaisen muun virheen, joka on vaikuttanut muutoksenhakijan mahdollisuuksiin saada hankintasopimus.

Seuraamusta määrätessään markkinaoikeuden on otettava huomioon hankintayksikön virheen tai laiminlyönnin laatu ja valituksen kohteena olevan hankinnan arvo. Seuraamusmaksun määrä ei saa ylittää kymmentä prosenttia hankintasopimuksen arvosta.

101 §
Seuraamusten kohdistaminen ja yhteisvaikutus

Jos hankintamenettelystä on vastannut jokin hankintayksikkö muiden hankintayksiköiden puolesta, markkinaoikeus voi kohdistaa määräämänsä seuraamuksen tällaiseen muiden hankintayksiköiden puolesta toimineeseen hankintayksikköön.

Määrätessään tässä laissa tarkoitetuista seuraamuksista markkinaoikeuden on otettava huomioon, että seuraamusten yhteisvaikutus ei saa muodostua hankintayksikön tai sen sopimuspuolen kannalta kohtuuttomaksi.

102 §
Uhkasakko

Markkinaoikeus voi asettaa tässä laissa tarkoitetun kiellon tai velvoitteen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon määräämisestä ja tuomitsemisesta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

Jos hankintapäätöksestä tai muusta toimenpiteestä on vastannut jokin hankintayksikkö muiden hankintayksiköiden puolesta, markkinaoikeus voi kohdistaa uhkasakon tällaiseen muiden hankintayksiköiden puolesta toimineeseen hankintayksikköön.

103 §
Markkinaoikeuden päätöksen tiedoksianto

Markkinaoikeuden päätös annetaan tiedoksi todisteellisesti. Tiedoksiannosta säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 9 luvussa. (5.7.2019/845)

Muutoksenhakijan ja hankintayksikön suostumuksella markkinaoikeuden päätös valitusosoituksineen voidaan antaa tiedoksi käyttäen näiden osapuolien markkinaoikeudelle ilmoittamia sähköisiä yhteystietoja.

Käytettäessä sähköistä yhteystietoa muutoksenhakijan ja hankintayksikön katsotaan saaneen tiedon päätöksestä valitusosoituksineen sinä päivänä, jolloin asiaa koskeva viesti on viestin vastaanottajan vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Sähköiseen tiedoksiantoon sovelletaan muutoin, mitä 77 §:n 1 momentissa säädetään.

104 § (5.7.2019/845)
Muutoksenhakukielto

Markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain nojalla.

Hankinnassa, joka on 6 §:n 2 momentin, 7, 8 tai 13 §:n nojalla poissuljettu tämän lain soveltamisalasta, tehtyyn päätökseen tai ratkaisuun ei saa hakea muutosta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain tai kuntalain nojalla. Alihankkija ei myöskään saa hakea muutosta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain tai kuntalain nojalla hankintayksikön tekemään alihankintaa koskevaan päätökseen tai toimenpiteeseen.

105 §
Muutoksenhaku markkinaoikeuden päätökseen

Markkinaoikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. (5.7.2019/845)

Markkinaoikeuden 93 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Markkinaoikeuden päätös ei estä asian saattamista uudelleen markkinaoikeuden ratkaistavaksi, jos aikaisemman päätöksen perusteet muuttuvat.

Jos markkinaoikeus on päättänyt, ettei se myönnä 88 §:n 3 momentissa tarkoitettua käsittelylupaa, saa tähän päätökseen hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

106 § (31.1.2013/132)
Täydentävät säännökset

Valitukseen sovelletaan muutoin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia, jollei tässä laissa toisin säädetä. (5.7.2019/845)

Asian käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään muutoin oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa (100/2013).

107 §
Päätösten täytäntöönpano

Markkinaoikeuden päätöstä on valituksesta huolimatta noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää. Markkinaoikeuden päätös 96 §:n 1 momentin 4–7 kohdassa tarkoitetun seuraamuksen määräämisestä voidaan kuitenkin panna täytäntöön vain lainvoimaisen päätöksen nojalla.

Seuraamusmaksua koskevan päätöksen täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus. Markkinaoikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä määrätä seuraamusmaksu on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle.

108 §
Vahingonkorvaus

Joka tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai Euroopan unionin lainsäädännön vastaisella menettelyllä aiheuttaa ehdokkaalle, tarjoajalle tai toimittajalle vahinkoa, on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

Kun vahingonkorvausvaatimus koskee tarjousmenettelystä aiheutuneita kuluja, korvauksen tuomitsemiseksi riittää kuitenkin, että ehdokas tai tarjoaja näyttää toteen 1 momentissa tarkoitetun virheellisen menettelyn ja sen, että virheettömässä menettelyssä hänellä olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa asioissa toimivaltainen tuomioistuin on oikeudenkäymiskaaren 10 luvun mukainen käräjäoikeus.

16 luku
Erinäiset säännökset

109 §
Tietojen antaminen

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään salassapidosta, hankintayksikön on annettava hankintojen valvontaa ja tietojen vaihtoa varten Suomen viranomaisille ja Euroopan unionin toimielimille unionin lainsäädännössä edellytetyssä laajuudessa ja viranomaisen tai unionin toimielimen asettamassa määräajassa tilastotietoja ja muita tietoja hankinnan eri vaiheista ja tekemistään hankinnoista. Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus salassapitosäännösten estämättä edelleen antaa tämän lain perusteella saamiaan tietoja Euroopan unionin viranomaisille.

Hankintayksikön on laadittava jokaisesta hankintasopimuksesta ja puitejärjestelystä kirjallinen selvitys, jonka on sisällettävä keskeiset tiedot hankinnasta, hankintamenettelystä ja siihen osallistuneista ehdokkaista sekä tarjoajista sekä hankinnassa tehdyistä päätöksistä. Selvitys ja sen pääasiallinen sisältö on toimitettava pyynnöstä Euroopan komissiolle. Erillistä selvitystä ei vaadita, jos vastaavat tiedot ilmenevät hankintapäätöksestä tai muista asiakirjoista.

Hankintayksikön on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet sähköisessä muodossa toteutetun hankintamenettelyn kulun dokumentoimiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitetuista tilastointiin liittyvistä velvoitteista sekä hankintayksikön velvollisuudesta laatia hankintamenettelyjä ja hankintapäätöksiä koskevia selvityksiä ja muita tietoja toimitettaviksi Euroopan unionin toimielimille.

110 §
Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Jos hankintamenettely on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, hankintaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Hankintamenettely katsotaan aloitetuksi hankintailmoituksen julkaisemisen hetkellä. Hankinta, jossa ei edellytetä hankintailmoituksen julkaisemista, katsotaan aloitetuksi hetkellä, jona tarjouspyyntö tai neuvottelukutsu lähetetään taikka neuvottelut toimittajien kanssa aloitetaan.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

HE 76/2011

PuVM 3/2011

EV 106/2011

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/81/EY (32009L0081); EUVL N:o L 216, 20.8.2009, s. 76-136

Liitteet A-C PDF-tiedostona.

Muutossäädösten voimaantulo ja soveltaminen

31.1.2013/132:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

HE 124/2012, LaVM 15/2012, EV 158/2012

8.4.2016/245:

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2016.

HE 132/2015, MmVM 2/2016, EV 25/2016

29.12.2016/1409:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

HE 108/2016, TaVM 31/2016, EV 239/2016

5.7.2019/845:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

HE 29/2018, LaVM 18/2018, EV 295/2018

9.8.2019/911:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

HE 284/2018, HaVM 38/2018, EV 320/2018

4.6.2021/501:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2021.

HE 244/2020, TaVM 12/2021, EV 53/2021

22.12.2021/1275: >

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022.

HE 89/2021, LaVM 15/2021, EV 185/2021